

Lietiskā
etiķete,
protokols...

3. lappusē

Sacenshas
Līvānu novada
iestāžu
darbinieki

4. lappusē

Septembris —
Pīgožņa,
Raiņa un Aspazijas
zīmē

6., 7. lappusē

Dzejas autobusā skanēja Raiņa dzeja

● Pa maršrutu "Preiļi — Jasmuiža — Preiļi" ceļā dodas dzejas autobuss, priekšplānā no labās — Preiļu galvenās bibliotēkas vadītājas vietniece Iļona Skorodihina. Foto: L.Rancāne

14. septembrī no Preiļiem ceļā devās neparasts autobuss. Tā braucējiem nevajadzēja pirkt biļetes, salonā skanēja mūzikas un kora dziesmu ieraksti, bet pieturvietās — Raiņa dzejas lasījumi latviešu, angļu un vācu valodās. Autobusa maršruts sākās pie Preiļu galvenās bibliotēkas. Tas devās uz J. Raiņa muzeju "Jasmuižā", bet pēc tam atvērās atpakaļ uz Preiļiem.

Izrādījās, ka gribētāju — dažāda gada-gājuma cilvēku — ļauties dzejas valdīnājumam un vienlaikus izbaudīt zeltainās atvasaras dienas skaistās ainavas aiz autobusa logiem netrūka, gandrīz visas sēdvietas bija aizņemtas. Neparastās idejas autore, Preiļu galvenās bibliotēkas vadītājas vietniece Iļona Skorodihina "Novadniekam" pastāstīja, ka radusies doma bibliotēkas lasītājiem Dzejas dienās dot iespēju klausīties dzeju, vienlaikus izbaudot Raiņa jaunu dienu zemes gaisotni un

vērojot to pašu apkārtni, ko dzejnieks redzēja savā jaunībā. Dzejas lasījumi notika, autobusam pietājot pieturvietās, taču tām bija citi — ar Raiņa dzeju saistīti nosaukumi, piemēram, "Zelta tvaiks", "Daba un dvēsele", "Piekvēpis gaiss", "Mainies uz augšu", "Cilvēces dzinējspēks" un citi. Skanēja gan mīlas dzejoļi, gan par dabu, gan satīriskie pantī, aforismi. Dzejoļi skanēja teātra grupas "Kājām gaisā" dalībnieku izpildījumā, dzejoļus angļu valodā izpildīja Beāte Petrova-Kolosova, vācu valodā — Iveta Arends. Arī neparastā autobusa pasažieri tika aicināti katrs nolasīt savu mīļāko Raiņa dzejoļi.

Jasmuižā braucēji apmeklēja Raiņa muzeju. Brauciens turp un atpakaļ ilga aptuveni trīs stundas. Izdevumi tika segti no projekta EDIC Austrumlatgalē.

Novadu bibliotēkās, kā arī skolās septembrī jau ir notikuši vai vēl būs ļoti daudzi Raiņa un Aspazijas jubilejām, kā arī Dzejas dienām veltīti pasākumi. 17. septembrī skanēs Pelēču, Aizkalnes un Ārdavas bibliotēku Raiņa un Aspazijas

dzejas lasījumi Raiņa muzejā "Jasmuižā", 15. septembrī paredzēta tikšanās ar jaunajiem literātiem Riebiņu novada centrālajā bibliotēkā, 23. septembrī Riebiņu novada Kasītes bibliotēkā būs bērnu dzejas rīts un rudens ziedu kompozīciju izstāde "Puķu lodziņš", 17. septembrī Aglonas novada Grāveru bibliotēkā izskanēs Raiņa jubilejai veltīts pasākums "Vai jūs zināt, kas man ir?", 17. septembrī notiks tikšanās ar dzejnieku Rolandu Briedi, bet 25. septembrī — Raiņa un Aspazijas 150. jubilejai veltīta konference "Aspazija un Rainis mūsdienu skatījumā" Līvānu novada centrālajā bibliotēkā. Grāmatu izstādes, konkursi, dzejas lasījumi un citi dzejas dižgariem veltīti pasākumi šomēnes notiek visās bibliotēkās, kā arī daudzās skolās.

L.Rancāne

ZIŅAS

Apcietināts uzbrucējs, kurš Preiļu parkā aplaupīja sievieti

Nesen Preiļu pilsētas parkā notikusi laupīšana, kurā cietusi sieviete, informē Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja preventīvas nodaļas inspektore Anastasija Laizāne. Noziegums notika sestdien, 5. septembrī, kad nezināms vīrietis parkā uzbruka kādai 1955. gadā dzimušai sievietei. Iesitot pa galvu, ļaundaris nolaupīja rokassomiņu ar tajā esošajām mantām.

Pēc informācijas saņemšanas Preiļu policijas iecirknī tika ierosināts kriminālprocess un nekavējoties tika sākta uzbrucēja meklēšana. Pēc vairākas stundas ilga operatīva darba policijas darbiniekiem izdevās noskaidrot aizdomās turamo noziedznieku un jau vakarā viņš tika aizturēts.

Policijas pārstāve skaidro, ka, turpinot kriminālprocesa izmeklēšanu, policistiem izdevās atrast lielāko daļu nolaupīto mantu. Aizturētais vīrietis policistiem jau bija labi zināms, tas ir kāds 1988. gadā dzimis vietējais iedzīvotājs, kurš jau agrāk tiesāts par dažādām zādzbām. Policistiem ir pamatotas aizdomas, ka, izņemot šo nesen laupīšanu, viņš pastrādājis vēl arī citus noziegumus, proti, vairākas zādzbības no Preiļu veikalos un uzņēmumu telpām. Dažādas pārbaudes un izmeklēšana turpinās. Laupītājs tika apcietināts.

Praktisks seminārs par arklu regulēšanu un kvalitatīva aruma nodrošināšanu

Nākamajā trešdienā, 23. septembrī, pulksten 10.00 Preiļu pagasta zemnieku saimniecības "Korsikova" laukos notiks Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) Preiļu nodaļas rīkotais seminārs par darba efektivitātes paaugstināšanu lauku saimniecībās.

Kā informē Preiļu nodaļas speciāliste Jolanta Augšpūle, semināra mērķis ir ražas potenciāla paaugstināšana, apgūstot efektīvas aršanas tehnoloģijas. Uz semināru lauksaimnieki var ierasties ar saviem traktoriem un arkliem, jo būs kompetents speciālists, kurš palīdzēs pareizi noregulēt arklus. Aršanas kvalitāte tiks pārbaudīta aršanas procesā.

Semināram pieteikšanās obligāta līdz 22. septembrim. Precīza informācija par norises vietu tiks paziņota, piesakoties LLKC Preiļu konsultāciju birojā vai pa tālruni 26788681 pie Jolantas Augšpūles.

Semināra programma — arklu uzbūve, tehniskais stāvoklis, regulēšana, kopšana un glabāšana; aršanas tehnoloģijas, praktiskā aršana un aršanas elementi. Lektors un padomdevējs būs LLKC inženiertehnoloģiskās nodaļas vadītājs Jānis Kažotnieks.

Izmantojiet iespēju mācīties, lai pēc tam rudens arums priecē! Vairāk informācijas pie Jolantas Augšpūles — 26788681 vai Ineses Magdalenokas — 25907315.

NENOKAVĒJIET abonēt "NOVADNIEKU" OKTOBRIM!

Abonējiet "Latvijas Pasta" nodaļās, pie pastniekiem, "Novadnieka" redakcijā Brīvības ielā 14, Preiļos, un interneta mājas lapā www.novadnieks.lv sadaļā "Abonēšana".

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Sešos mēnešos bankomātos un banku filiālēs skaidrā naudā izmaksāti 2,7 miljardi eiro

Pirmajā pusgadā bankomātos un banku filiālēs skaidrā naudā izmaksāti 2,7 miljardi eiro, liecina Latvijas Komerčbanku asociācijas publicētā informācija, ziņo LETA. Gada pirmajos sešos mēnešos reģistrēti 27,32 miljoni skaidras naudas izmaksas gadījumi, kad skaidrā nauda izņemta ar kartēm bankomātos vai banku filiālēs. Asociācija vērs uzmanību, ka skaidras naudas izmaksu reizu skaits bankomātos šā gada pirmajā pusē, salīdzinot ar 2014. gadu, ir samazinājies par 2%, savukārt izņemta summa augusi par 2%. Šā gada pirmo sešu mēnešu laikā, salīdzinot ar pagājušā gada tādu pašu periodu, darījumu skaits ar Latvijas banku izdotajām maksājumu kartēm ir audzis par 10%, sasniedzot 130,1 miljonu darījumu. Pirmajā pusgadā ar kartēm veikto darījumu apjoms sasniedzis 4,7 miljardus eiro — tas ir par 6% jeb 264 miljoniem eiro vairāk nekā 2014. gada pirmajā pusgadā. Būtisks kāpums šā gada pirmajā pusē, salīdzinot ar pagājušo gadu, bijis pirkumu skaits un apjoma ziņā — pirkumu skaits audzis par 13%, sasniedzot 102,6 miljonus darījumu, savukārt pirkumu apjoms audzis par 12%, sasniedzot divu miljardu eiro apjomu sešos mēnešos. Maksājumu kartes Latvijā izsniedz 20 bankas. Jūnija beigās Latvijā bija izsniegti 2,3 miljoni maksājumu karšu, no tām lielākā daļa — 1,83 miljoni — ir debetkartes. Izsniegtas arī 250 944 kredītkartes, 104 580 atlikta maksājuma kredītkartes un 116 882 biznesa kartes. Visvairāk izsniegts "MasterCard" karšu — 1,57 miljoni. Izsniegtas arī 632 156 "Visa" kartes un 100 822 "American Express" kartes. No Latvijā strādājošām bankām visvairāk klientu ir "Swedbank", "SEB banka" un bankai "Citadele", liecina Latvijas Komerčbanku asociācijas publicētā informācija. Jūnija beigās "Swedbank" bija 949 022 klienti, "SEB banka" — 477 628 klienti, bankai "Citadele" — 272 806 klienti. Ceturtajā vietā ir "DNB banka" ar 168 599 klientiem, tai seko "Nordea" bankas Latvijas filiāles ar 85 002 klientiem.

Jaunajā mācību gadā skolās mācās 213 366 skolēni

2015./2016. mācību gada sākumā vispārējās izglītības programmās Latvijā mācās 213 366 skolēni, liecina Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) aktuālā informācija. Pirmo reizi skolas gaitas šogad sāka 22 293 pirmklasnieki. IZM saskaitīja, ka dienas apmācības programmās kopumā mācās 202 822 skolēni, vakara apmācības programmā zinības apgūt 3391 skolēns, savukārt neklātienē mācās 7153 skolēni. Pērn vispārīgizglītības dienas apmācības programmās mācījās 199 119 bērni, kas ir par aptuveni 3000 skolēnu mazāk nekā šogad. 39 365 bērni, kuri ir vecumā no pieciem gadiem, šogad apmeklēja pirmsskolas iestādes. 2264 no viņiem reģistrēti privātās izglītības iestādēs. Ministrija norādīja, ka ir apstiprinājušas IZM prognozes par skolēnu skaitu 2015./2016. mācību gadā.

No leVP vēlas piedzīt 18 000 eiro par šaurību

Kāds vīrietis ir vērsies tiesā pret Ieslodzījuma vietu pārvaldi (leVP) ar prasību par 18 000 eiro piedziņu saistībā ar dzīvojamās platības apmēru Jelgavas cietumā. Kā paskaidroja leVP preses pārstāve Ināra Makārova, vīrietis par nepietiekamiem dzīvojamās platības kvadrātmetriem Jelgavas cietumā — toreiz tie bija trīs kvadrātmetri — nepietiekamo apgaismojumu un ventilāciju iesniedza prasību tiesā par 18 000 eiro kompensācijas piedziņu no leVP. Runa ir par laika periodu no 2013. gada oktobra līdz 2014. gada 5. septembrim. Tas bija laika periods, kad bija pārapdzīvotība cietumos, bet pēc tam, samazinoties ieslodzīto skaitam, šī problēma tikusi likvidēta, uzsvēra Makārova. leVP, izskatot minēto situāciju konstatēja, ka sūdzība ir pamatota un lika cietumam rakstiski atvainoties vīrietim. Tas tika izdarīts, tomēr šī persona iesniedza prasību par kompensācijas piedziņu. Kā uzzināja LETA Administratīvajā rajona tiesā, lietas izskatīšana 7. septembrī tika atlikta uz nezināmu laiku sakarā ar pieteicēja neierašanos viņa slimības dēļ.

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs — SIA «NOVADNIEKS REDAKCIJA».

Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 65307057, mob. tel. 29410288 (redaktorei),

65307057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

žurnālistiem — 65307058.

Fakss 65307057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.

Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī (otrdien, piektdien).

Mēs nevaram mīlēt ne to, no kā bīstamies, ne to, kas no mums bīstas.

Darbu uzsāks Valsts valodas centra sabiedriskie palīgi

8. septembrī Ministru kabinets atbalstīja informatīvo ziņojumu, kas paredz izveidot Valsts valodas centra (VVC) sabiedrisko palīgu institūtu, lai sekmētu latviešu valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību, kā arī sniegtu atbalstu VVC Valsts valodas likuma mērķa īstenošanā. Šāds sabiedrisko palīgu institūts regulēs sabiedrības līdzdalību valsts pārvaldē.

Plānots, ka sabiedrisko palīgu funkcijas ietilptu, piemēram, publiskās informācijas tekstu atbilstības latviešu literārās valodas normām izvērtēšana un ieteikumu sniegšana konstatēto neatbilstību novēršanai. Līdz ar to vispiemērotākie sabiedrisko palīgu amata kan-

didāti būs personas, kas ir ieguvuši filoloģisko un humanitāro izglītību vismaz maģistra līmenī, kā arī praktisko pieredzi darbā ar tekstiem latviešu valodā. Iecerēts, ka sabiedriskie palīgi būs piesaistīti VVC, kā arī tiem tiks doti uzdevumi savas pārraudzības reģionā apzināt situāciju valsts valodas lietošanas jomā un ziņot VVC amatpersonām par konstatētajām nepilnībām. Sabiedriskie palīgi sniegs arī konsultācijas komersantiem latviešu valodas lietošanas jautājumos, proti, par gramatikas, pareizrakstības un stilistikas normām un to piemērošanu konkrētos gadījumos, jo nereti Valsts valodas likuma normas tiek pārkāptas neuzmanības vai nezināšanas dēļ.

Par sabiedrisko palīgu pretendenti varēs kļūt Latvijas Republikas pilsoņi,

kurš iesniedzis pieteikumu kopā ar visiem nepieciešamajiem pretendenta atlases dokumentiem, sasniedzis 21 gada vecumu, ieguvus maģistra grādu filoloģijā vai citā humanitārā izglītības jomā, prot valsts valodu augstākā līmeņa 2. pakāpē, nav sodīts par administratīvo pārkāpumu valsts valodas lietojuma jomā pēdējā gada laikā un ir nokārtojis VVC pārbaudījumu.

Kopējās izmaksas šogad 50 brīvprātīgo palīgu iesaistei visā Latvijas teritorijā sastāda EUR 6929 (tostarp pretendenti apmācība, mācību materiālu sagatavošana, apliecināšanas izgatavošana u.c.). 2016. gadā izmaksas sastādītu EUR 34 401 (otrajā pusgadā piesaistot papildus 50 sabiedrisko palīgu) un sākot no 2017. gada — EUR 48 004.

OIK pieaugumu ierobežos ar «Latvenergo» peļņu

AS «Latvenergo» ikgadējās dividendes tiks novirzītas obligātās iepirkuma komponentes (OIK) pieauguma ierobežošanai, 31. augustā lēma valdība, ziņo LETA.

«Latvenergo» dividendes tiks novirzītas valsts budžeta programmai «Elektroenerģijas lietotāju atbalsts». 2016. gadā tam vajadzīgi 23 665 609 eiro, 2017. gadā — 48 009 955 eiro, bet 2018. gadā — 60 352 620 eiro.

100% «Latvenergo» akciju pieder valstij, un dividendes uzņēmums iemaksā valsts budžetā, tiesa, daļu iepriekšējo gadu peļņas paturot uzņēmuma attīstībai. Piemēram, šogad «Latvenergo» akcionāri lēma dividendēs valsts budžetā iemaksāt 31,48 miljonus eiro, turpretī atlikušo peļņas daļu 3,5 miljonu eiro apmērā uzņēmums paturēja turpmākai attīstībai.

Ekonomikas ministrija (EM) skaidro, ka elektroenerģijas izmaksas ir svarīgas gan uzņēmumu konkurētspējas, gan mājsaimniecību maksātspējas uzlabošanai. Līdz ar to ir svarīgi salīdzināt dažādas komponentes, kā, piemēram, OIK, subsidētās enerģijas

nodokli (SEN) un lietotāja maksājumus par elektroenerģijas nodokli.

Valdība atbalstīja EM priekšlikumu, kas paredz, ka valsts budžeta apakšprogrammā «Elektroenerģijas lietotāju atbalsts» tiek iekļauti līdzekļi no «Latvenergo» dividendēm, kā arī līdzekļi no SEN ieņēmumiem, kas 2016. gadā plānoti 33 876 000 eiro apmērā.

Kopumā ikgadējais finansējums valsts budžeta programmai «Elektroenerģijas lietotāju atbalsts» plānots 68 624 945 eiro 2016. gadā, 96 652 651 eiro 2017. gadā un 108 995 316 eiro 2018. gadā.

Nemot vērā, ka OIK tiek noteikta periodam no kārtējā gada 1. aprīļa līdz nākamā gada 31. martam, valsts budžeta dotāciju publiskajam tirgotājam paredzēts iekļaut budžetā un izmaksāt proporcionāli OIK maksājumiem, t.i., trīs ceturtdaļas no nepieciešamās subsīdijas izmaksāt no kārtējā gada budžeta, savukārt atlikušo daļu iekļauj vidēja termiņa budžeta ietvarā nākamajā gadā.

Lai nodrošinātu nepieciešamo finansējumu arī 2018. gadā, tiks veikti grozījumi Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likumā, nosakot, ka SEN būtu jāturpina arī pēc 2017. gada, selektīvi

izvērtējot, kurām tehnoloģiju grupām ir pārsubsidēšanas risks.

Valdības lēmuma rezultātā no 2016. gada 1. aprīļa OIK saglabājas 26,79 eiro par megavatstundu (MWh). EM norāda, ka, izvēloties šo risinājumu, elektroenerģijas lietotājiem kopējā cena aizvien samazinās, jo tiek prognozēta elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas samazināšanās.

OIK pieaugs līdz 2018. gada beigām, tādēļ jauna atbalsta instrumenta sāksana līdz 2018. gada beigām nav iespējama. Valstij atsevišķas saistības būs spēkā līdz 2033. gadam.

Ari koalīcija atbalstīja priekšlikumu novirzīt «Latvenergo» peļņu OIK pieauguma kompensēšanai.

Premjerministre Laimdota Straujuma žurnālistiem norādīja, ka elektrības cena nepalielināsies, bet nacionālās apvienības politikas Imants Parādnieks skaidroja, ka saskaņā ar aprēķiniem lauku mājai samazinājums varētu būt par 0,8%, maznodrošinātajiem un trūcīgajiem izmaksas paliks aptuveni tāda pašā līmenī, savukārt mazam ražojotājam uzņēmumam samazinājums varētu būt par 3,1%, vidējam uzņēmumam — par 4%, lielam — ap 9%.

LAMB: Autovadītāja apliecība ir drošs dokuments!

Vairāk nekā divdesmit gadus Latvijas autovadītājs ar savu apliecību, kuru sarunvalodā bieži saucam par tiesībām, varēja noņemt naudu bankā, saņemt pasta sūtījumu, reģistrēties slimnīcā un veikt citas dzīvē svarīgas darbības.

Aptuveni pirms gada mūsu amatpersonas rūpīgāk ieskatījās likumdošanā un beidzot noskaidroja, ka autovadītāja apliecība nav personu apliecinošs dokuments un kopš tā laika aptuveni miljons Latvijas autovadītāju ir spiesti nēsāt līdzī pasī vai mūsu valstī līdz šim ne pārāk populāro eID karti, lai pierādītu savu personību.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP) uzsver, ka vadītāja apliecībā nav minēts personas tiesiskais statuss vai, vienkāršāk sakot, pilsonība. Tā ir tainība, tomēr cik gan bieži, kārtojot ikdienā nepieciešamos jautājumus un uzrādot personu apliecinošu dokumentu, svarīga ir pilsonība? Reti, un tad arī būtu jāizmanto pase vai eID, pārējos gadījumos varētu pietikt ar vadītāja apliecību. Jāuzsver, ka PMLP neiebilst, ka iestādes bez pases un eID pieņem arī citus dokumentus, piemēram, tiesības, ja tas nav pretrunā ar citiem likumdošanas aktiem. Tātad daudz ir atkarīgs no pašiem pakalpojuma sniedzējiem.

Piemēram, Latvijas Pasts, kas iesākumā bija noteicis pilnīgu aizliegumu, pēc klientu protestiem attapās un nu sūtījumus līdz 150 eiro vērtībā var saņemt, uzrādot tiesības. Arī bankās, veicot kādu nelielu ikdienas operāciju par mazu summu, var izsprukt ar tiesībām, tomēr, ja kas lielāks, jāreda pase vai eID. Savukārt ceļu satiksmes direkcijā (CSDD) ir iespējams pārrakstīt automašīnu, izmantojot vadītāja apliecību, tātad veikt iespējams pat vairāku simtu tūkstošu eiro vērtu darījumu. Tātad CSDD ir pilnībā pārliecināta par tiesību drošību un to varētu ņemt vērā arī citas iestādes, kuru darbinieki «miļā miera labā» sūta klientus uz mājām pēc pases, jo birokrātiski baidās, bet no kā? Nemēģinot mazināt drošības jautājumu nozīmi mūsdienu pasaulē, apgalvojot, ka personas identitātes dokumenti nav svarīgi, jāuzsver, ka autovadītāja apliecība mūsu valstī ir drošs dokuments, to rūpīgi pārbauda, un tas ir regulāri jāatjauno. Jaunās ES parauga tiesības nav mazāk drošas par eID karti.

Sobrīd izveidojas divaina situācija — ja darījums bankā ir par nelielu summu bankas darbinieki tic tiesībām, tomēr, ja summa lielāka, tad vairs netic. Lēmumu, kurā gadījumā ticēt, bet kurā nē, pieņem konkrētais bankas darbinieks, un labāk

jau neriskēt, ja nu dabū brāzienu no vadības, lai tik klients skrien pēc pases. Nav saprotams, kādēļ slimnīcā, lai apliecinātu savu personu, nevarēja saglabāt iespēju uzrādīt vadītāja apliecību, jo tur taču svarīgs ir vārds un personas kods? Iedzīvotājiem ikdienas gaitās ir jāapmeklē valsts iestādes, kādēļ gan, piemēram, Ministru kabineta nedrīkst apmeklēt uzrādot autovadītāja apliecību, kas ir pietiekami drošs dokuments?

Tātad ir gadījumi, kuros vēl šobrīd varētu izmantot apliecību, bet iespēja ir atkarīga no konkrētā darbinieka labās gribas, tādēļ aicinām visos iespējamajos gadījumos, kuros likums to ļauj, pieņemt autovadītāja apliecības un neapgrūtināt gandrīz pusi Latvijas iedzīvotāju, kuriem ir izdots tiesības vadīt spēkratu.

Autoklubam LAMB kā sabiedriskai organizācijai ir 20 gadu pieredze satiksmes drošības procesu analizē. Dalība Starptautiskajā automobiļu federācijā (FIA), kurā ir miljoniem biedru 132 pasaules valstīs, sniedz zināšanas par satiksmes drošības aktualitātēm piecos kontinentos, tādējādi paverot iespēju salīdzinājumiem un labākās prakses meklējumiem Latvijas satiksmes drošībai.

J.Zvirbulis,
LAMB prezidents

Lappusi sagatavoja T.Elste

Vienmēr saku, kā ir!

● Saruna ar lietišķās etiķetes, protokola, galda un saskarsmes kultūras eksperti un konsultanti, Latvijas vēsturē pirmo sievieti — generālkonsulu AIJU STRAUTMANI

Tikai retais nebūs lasījis vai dzirdējis Aijas Strautmanes komentārus par sabiedrībā pazīstamu cilvēku apģērbu, ierodoties dažādos pasākumos vai pieņemšanās. Tie ir kodolīgi un reizēm skarbi, uzslavu izpelnās vien retais, bet — eksperte saka, kā ir, un viņas aizrādījumi ir pamatoti. Protams, ir tādi, kas uz viņu par to apvainojušies, ir, kas teikto ņem vērā, un arī tādi, kuriem var teikt, ko grib, bet viņi spītīgi dara pa savam. Tikai šajā gadījumā spītība nav vietā, jo valsts amatpersonām, biznesa cilvēkiem etiķete tiešām ir jāzina un jāievēro. Ja ne sevīs dēļ, tad dēļ tā, lai nedarītu kaunu savai valstij.

— Esat satikusi cilvēka, kuram nav par ko «piesieties»?

— Latvijā labo piemēru saraksta augšdaļā ir Ulmaņu pāris. Ulmaņa kundze vienmēr un visur bija nevainojama, precīzi ievēroja solīti, kas jāatpauko prezidentam, jo viņa bija vien prezidenta sieva. Vienmēr esmu uzteikusi arī Freiberga kungu — arī viņš bija izcili perfekts savā atturīgumā. Tāpat tikai atzinīgus vārdus saku par Lietuvas prezidentu Daļu Gribauskaiti — manuprāt, viņa ir perfektākā sieviete Eiropā, kura vienmēr un visos jautājumos protokolu ietur līdz milimetram.

— Gaumi var iemācīties?

— Pamatos gaumes sajūta laikam iedzimst. Tā viens uzvelk baltas džinsas, sarkanu kurpes, rozā zeķes, zilu džemperu, uzliek plečā dzelteno somu, nokrāso ārpriekš sarkanus matus un itin apmierināts iet sabiedrībā. Man, kaut ko tādu ieraugot, ir tikai viens jautājums: vai tu spoguļi paskatījies? Izrādās, cilvēks tajā ir skatījies desmitiem reizi, vienkārši — viņam nav krāsu izjūtas, viņš nejut proporcijas utt. Tikai tas man neliek piekrist teicienam: *par gaumi nestrīdas*. Tas, manuprāt, tiek izmantots tikai kā muļķu audzināšanas formula, jo par gaumi strīdas un par to ir jāstrīdas — cilvēkam ir jāmača saprātne par krāsām un to saderību, tāpat arī par dažādu stilu apģērbu, audumu saderību. Ja kāds paļaujas uz mani, pie manis var ierasties ar visu garderobi — tādi gadījumi ir bijuši, un tad esam salikuši — kas ar ko sader, kas nesader. Bet es nekad nejaucos tālāk par etiķeti, jo neesmu modes dizainere.

Ar etiķetes lietām intensīvi nodarbojos 20 gadus, un man jāsap, ka visu tajā nevar strikti nodalīt — tas ir labi, to drīkst, bet tas — *fu!* Ļoti citīgi esmu rakājusies kultūras vēsturē, un man jāatzīst, ka, lai kādā amatā cilvēks būtu, vispirms viņam jāsaprot, ka viņš pārstāv savu tautu. Tātad, runājot konkrēti par Latviju, jebkurš cilvēks vispirms ir latvietis, un viņam, pirmkārt, jāmač uzvesties savā zemē — tikai tad, izbraucot no Latvijas, viņš ar savu uzvedību, stāju, apģērbu godam varēs pārstāvēt savu zemi un tās kultūru. Vārdus sakot, etiķetes pārzināšana prasā plašas un dziļas zināšanas, un tās smalkās nianšes pāris teikumos izstāstīt presē vai televīzijas sīžetā nevar. Līdz ar to šajos gadījumos tiešām aprobežojos ar īsu komentāru — ko drīkst un ko nedrīkst. Savukārt lekcijās, individuālajās konsultācijās cilvēkiem skaidroju, no kurienes kas nāk un kāpēc tas tā ir.

— Kur un kā pati apgūvat etiķeti un tās smalkumus?

— Deviņdesmito gadu sākumā, kad Latvijā aktualizējās diplomātu jautājums, Valdis Birskavs man piedāvāja generālkonsula vietu Sanktpēterburgā. Pēc pamatizglītības esmu vēstures un filozofijas speciāliste, līdz tam strādāju augstskolās, piedalījos pirmās Policijas akadēmijas izveidošanā — man pat ir «001» apliecināšana! Ilgus gadus biju ļoti pieprasīts privātpedagoģis, kurš jauniešus vasarās sagatavoja iestāties eksāmeniem augstskolās. Protams, man vajadzēja iziet protokola un etiķetes kursus, kurus apmaksāja ārlietu ministrija. Savu diplomātes karjeru beidzu 1996. gadā — ļoti laikus, jo man, kā cilvēkam, kas māk pieņemt lēmumus, tos pilda un par tiem uzņemas atbildību, būtu grūti samierināties ar citu laiku, citu likumu, tikumu un netikumu stāšanos spēkā. Bet pēc 1996. gada daudz kas mainījās, diplomātu patstāvība tika stingri ierobežota.

Kad atgriezies Latvijā, sapratu, ka ir ļoti daudz cilvēku, amatpersonu, kuriem vajag apgūt etiķeti, un izveidoju savu firmu «Izglītības studija». Sākumā bija doma izdot arī speciālu žurnālu vai avīzi, vai izveidot TV

raidījumu par etiķetes smalkumiem, bet atpau, ka šāda projekta realizēšanai esmu par nabagu. Savukārt mana ideja presē komentēt pazīstamu cilvēku gērbšanās stilu tika uzklautā. Tad uzrakstīju pirmo mācību par etiķeti, tagad tādu ir jau deviņas, un pamazām viss aizgāja. Man piedāvāja rakstīt arī mācību grāmatu skolotājiem, — kā mācīt etiķeti, bet tam nepiekritu, jo mācību grāmatu rakstīšana ir ļoti specifiska lieta, un es negribēju tajā iedzīlīnāties. Bet pa roku galam darbu darīt nemāku — ja kaut ko uzņemos, tad par to atbildu. Tāpat arī par saviem vārdiem. Tāpēc dažkārt «saķeros» ar žurnālistiem, jo viņi uzraksta savādāk, nekā esmu teikusi. Piemēram, *melns* uzvalks vietā uzraksta *tums* uzvalks, bet tas nav viens un tas pats, katram ir sava vieta!

— Ja prasāt etiķeti ievērot citiem, tad tā jāievēro arī jums pašai.

— Protams! To zina pat mani mazbērni un, paldies Dievam, manu meitu ģimenēs viss notiek tā, kā tam normas robežas jābūt. Man ļoti patīk pankūkas ēst, paņemot tās rokās — tad tās ir visgaršīgākās. Bet, kad mazbērni bija mazi, es tās ēdu ar nazi un dakšu — lai viņi pierod pie galda kultūras. Un tikai šovasar, kad mazbērni jau paaugušies, pirmo reizi viņu klātbūtnē ar milzīgu labpatiku atļāvos pankūku paņemt ar roku. Tomēr pajautāju: vai drīkst?

— Politīkiem, vispār sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem, etiķete jāievēro, arī ejot uz veikalu?

— Nē, jo arī viņiem, tāpat kā jebkuram no mums, ir darba dzīve un privātā dzīve. Tomēr pavisam dumi gērbties un uzvesties nevajag — kā nevienam citam, tā arī viņiem. Pēdējā laikā, īpaši — šis Saeimas deputāti — gan uzvedas un ālejas tā, kā nekad agrāk nav ālejušies, bet viņu amats darba vietā tomēr liek ierasties lietišķā apģērbā, kāds noteikts visā pasaulē — ne jau es to izdomāju. Krāsas, protams, ir laba lieta, arī apģērbā, bet, stājoties attiecīgā amatā, par tām un to draiskajām spēlēm jāaizmirst, īpaši grūti par to pārliecināt sievietes. Kur nu vēl iestāstīt, ka, sēžot Saeimā, viņas vairs nav sievietes, bet — deputātes! Darbā esot, lūdzu, uzvedies un gērbies tā, lai par tevi nerastos sliktis iespaids.

— Un jāielāgo — atliek tikai vienreiz izgāzties, lai ar to apzīmogu visu savu karjeru...

— Tikai Latvijā tas lielu lomu nespēlē — kā viens otrs deputāts reiz sācis spīdēt ar nekaunību, izlaidību vai darīt muļķības, tā turpina to darīt. Ja ārzemēs kāds deputāts vai ministrs būtu atļāvis piedzerties un ārdīties publiskā vietā, viņš pēc tam demisionētu, jo tas tiešām nav pieņemami, un ciena pret šādiem politiķiem noteikti nevar veidoties.

— Rokasspiedienam pievēršat uzmanību?

— Tas par cilvēku pastāsta vairāk, nekā viņa CV! Tāpēc, pirms sāku vadīt nodarības, ar visiem sarokojos, un tūlī pēc tam varu darīt zināmu, ka, teiksim, 2/3 no viņiem es darbā neņemtu. Tikai jāatceras, ka jārokojas tiekoties, bet promejot to vairs nedara. Virieši šajā ziņā grēko pat ļoti. Un, ja redzu, ka vīrietim ir netīri nagi, ar atnādzēm, tad — viss, es ar viņu kontaktēt negribu.

— Ari dzīvokļa iekārtojums daudz pastāsta par cilvēku, kurš tajā dzīvo.

— Kā tad — gan par viņa gaumi, gan nodarbošanās, gan to, kas notiek šī cilvēka galvā. Vēl viena būtiska lieta, kas visiem jāņem vērā — drēbēm arī ir jāatpūšas, jo tās pievelk un sevi uzkrāj apkārt esošās enerģētikas. Tieši tāpēc, ne tikai etiķetes prasību dēļ, katru dienu vēlamus gērbties citā apģērbā. Līdzīgs stāsts, runājot par visapkārt esošajām enerģētiskām un to ietekmi uz cilvēku, ir arī par lietišķajām sievietēm un viņu frizūrām — nu, nevajag uz darbu, cilvēkos doties izlaistiem matiem, jo tie visspēcīgāk uzsūc negatīvo enerģētiku, tieši tāpēc senajos laikos sievietes neizgāja no mājās, nesakārtojusi matus bizē vai copē — viņa savam pavidam nevēlējas atnest lieku negatīvo enerģētiku. Un mūsdienās, mīļās dāmas, nekas nav mainījies, ja nu vienīgi tas, ka negatīvās enerģētikas visapkārt ir daudz vairāk. Tāpēc, kad pārnākat mājās no darba vai saviesīga pasākuma, vispirms vēlamus doties uz vannas istabu, lai noskalotos pašas un izskalotu matus — lai ūdens lieko negatīvo aizņem prom.

— Apģērbs, kuru nosaka etiķete, iet roku rokā ar modi?

— Nekādā gadījumā — mode ir viena, etiķete — pavisam cita lieta. Protams, kakla-saites platums var pamainīties, šķēlums svārkos var būt vai nu sānos vai aizmugurē — pārmaiņas šādos sīkumos ir pieļaujamas, bet pamatos lietišķā etiķete — klasiskais stils nemainās. Jo, pirmkārt, tas ir saistīts ar klasiku kā tādu — savā laikā tā ienāca mūzikā, arhitektūrā un apģērbā. Rokoko, baroks strauji zaudēja aktualitāti, jo sākās jauna ēra — kapitālisms, bizness un lietišķie darījumi, kas arī gērbšanās stilā ieviesa jaunas, jau paliekošas izmaiņas. Tāpat tika pieņemts, ka lietišķiem darījumu viriešiem, arī politiķiem, nedrīkst būt ūsas un bārda, jo tiek uzskatīts, ka zem bārdas vīrietis kaut ko cenšas noslēpt. Tikai Latvijas politiķi to spītīgi negrib ievērot, mēs esam paguvuši izcelties ar bārdainiem premjeriem.

— Kādas krāsas uzvalks jāvalkā lietišķam vīrietim?

— Ziemā — tumši zils vai tumši pelēks. Jo zilā krāsa zemāpziņā asociējas ar garīgumu, pacietību, taktiskumu, tainīgumu, bet pelēkā — ar cieņu un dabiskumu. Un, ja notiek biznesa sarunas vai tiek slēgti valdības līgumi, ir ļoti svarīgi, lai abas puses izjustu minētās sajūtas. Iedomāsimies situāciju — cilvēkam ir nepatīkšanas, viņš dodas uz Rīgas domi, lai attiecīgai amatpersonai lūgtu padomu par iespējām tās atrisināt. Atverot kabineta durvis, cilvēks ierauga — pie galda sēž sieviete, kuras izbalinātie mati sniedz līdz dibenam, nedabīgi palielinātās lūpas nokrāsotas spilgti sarkanā krāsā, plus — sieviete gērbusies sīvēna krāsas kostīmā. Ko šādā situācijā darītu jūs? Apgrieztos un aizietu? Nu, redzat — tieši par to arī ir stāsts, jo šāda izskata amatpersona neviens uzticību, ar tādu nepavisam negribas risināt nopietnas sarunas.

— Kā tiek galā ar saviem audzēkņiem?

— Savējos jau pirmā mācību mēneša laikā izdresēju ielāgot elementāru pieklājību un uzvesties pienācīgi, un viņi to ātri novērtē un jūtas laimīgi! Man, ienākot klasē, jaunieši pieceļas kājas, un neuztver to kā novecojušu arhaismu, jo esmu paskaidrojusi, ka, pieceļoties kājas telpā ienākot vai runājot ar vecāku cilvēku, viņi vispirms parāda, ka cieņa sevi, un tikai tad šī cieņa *pa tiltiņu* pāriet pie otra cilvēka.

— Esat eksperte un konsultante arī jautājumos par saskarsmes kultūru. Kādā līmenī tā ir mūsdienai cilvēkiem?

— Būtbū jāatgriežas pie tā paša — to vispirms apgūst ģimenē, tad skolā. Jau vēlāk nākas apgūt katrai profesijai specifiskās saskarsmes kultūras nianšes. Mani visvairāk kaitina situācija — vēl pat neesmu veikalā isti iegājuši, kad man jau metas virsū kaut kāda sieviete un jautā, kā man palīdzēt. Par pārdevēju viņu nesaucu apzināti, jo pārdevēji tā nedara — viņi ir apmācīti redzēt un just, kas ienāk veikalā. Turklāt sava darba nepratēji veikalā īpašniekam bieži vien izdara *lāča pakalpojumu*. Tā vēl nesēn iegāju apavu veikalā, kurš ir viens no retajiem veikaljiem Latvijā, kurā vispār šad tad kaut ko nopērku. Darīu pārdevējam zināmu, ka mani interesē kurpes melnā krāsā, bet viņa man sāka rokās likt baltas, zilas un sarkanas. Un es momentā vispār zaudēju interesi par korpēm un sapratu, ka arī šajā veikalā turpmāk vairs neiešu. Turklāt tādas pat kurpes, kādas pie mums pārdo par 60 eiro, Francijā var nopirkt par 20. Kur nu vēl fakts, ka mums par lielu naudu cenšas *iesmērēt* nekvalitatīvas lietas.

— Par galda kultūru runājot, — vai tiešām cilvēks jāvērtē pēc tā, vai viņš zina vai nezina, kuram ēdienam kura dakšiņa domāta?

— Viss atkarīgs no tā, kāda līmeņa vakariņas tās ir. Parasti tik daudz darbarīku ir konkrētas sabiedrības vakariņās, kuras notiek viesmīļu pavadībā, tāpēc tur neko sajaukt nevar. Runas par *dakšiņu jaukšanu* vairāk ir cilvēku izdomātas leģendas, tāpēc arī daudziem, ieraugot šādu galda klājumu, no tā vien zūd ēstgriba. Istenībā viss ir gaužām vienkārši — ēdieni tiek pāsniegti noteiktā secībā un attiecīgi novietotas arī dakšiņas — pirmajam ēdienam ir paredzēta pirmā jeb ārpusē novietotā. Un es vienmēr uzsveru — tik daudz galda piederumu uz galda ir tāpēc, ka ēdiens nav jāaprij, bet jāizbauda, un to vislabāk ļauj izdarīt tieši tam paredzētais galda piederums. Tas pats attiecas uz dzērieniem, jo ar baudu izgaršot to var, tikai dzerot no tam paredzētās glāzes.

— Kā latvietim jāuzvedas un jāgērbjas savā zemē?

— Tāpat, kā citviet Eiropā. Viņam nav jāmažojas — to, kādā apģērbā jāiet uz darbu, nosaka profesija, bet mājās sevi pozicionē, kā gribi — tā ir tava izvēle. Cilvēks savā dzīvē vispār drīkst darīt pilnīgi visu, tikai ir jāzina: kad, kur un kāpēc. To uzsveru vienmēr. Tāpat arī to, ka pat *Versace* apģērbs nenoslēps sliktās manieres. Diezgan smieklīgi redzēt — mašīnā pie stūres sēž vīrietis *Versace* uzvalkā un, gaidot *zaļo* gaismu, urbina degunu.

Savukārt svētkos apģērbā izvēli nosaka to norises vietas arhitektūra. Pili tā garā kleita, dārza svētkos — brīvais stils. Savukārt vakara frizūru sievietei taisa tikai vienā gadījumā — ja vīrietim mugurā ir fraka. Pārējās reizēs viņa matus saveido.

— Kādā ģimenē pati augāt un kā tikāt audzināta?

— Esmu īsta Rīgas meitene. Tēvs bija slavens fotogrāfs — pirmais, kas sāka nodarboties ar krāsu foto, bet māte — valsts notāre. Bērniību pavadīju akadēmiku, profesoru, mākslinieku vidū, līdz ar to nezināju, kas ir pagalmā kopā ar draugiem lekt *klasītes*. Tas bija labi vai slikti, par to nedomāju — kā bija, tā bija. Toties divarpus gadu vecumā tiku pasludināta par pasaulē jaunāko esperanto valodas zinātāju un braukāju pa Padomju Savienību kā brīnumbērns, arī pasaules prese par mani rakstīja un ārvalstu vēstnieki dzimšanas dienā sūtīja apsveikumus.

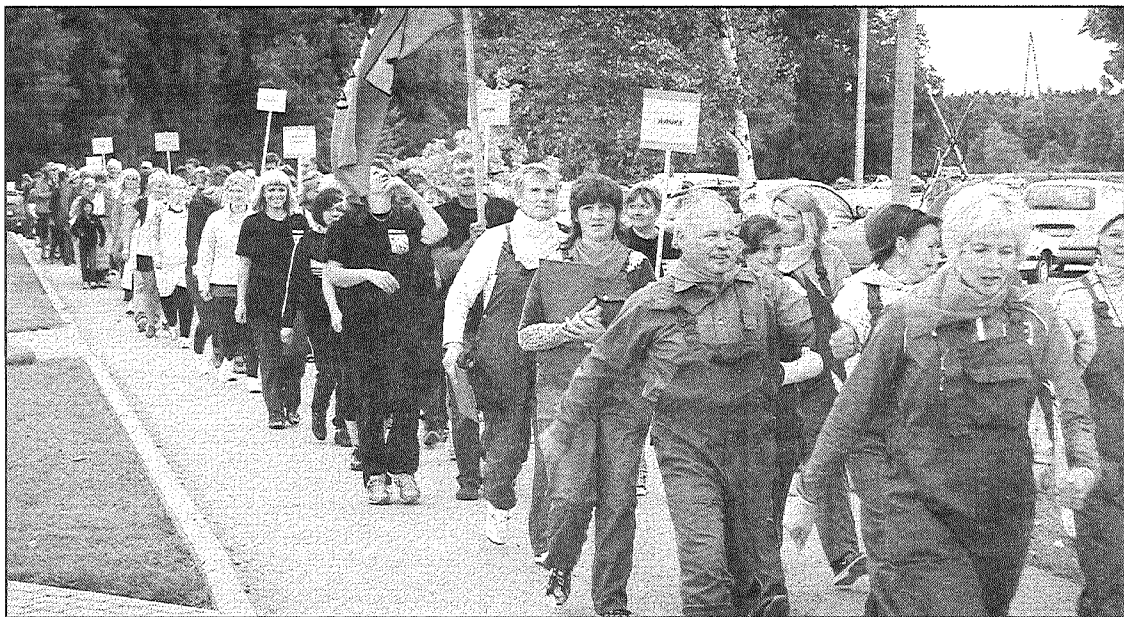
— Starp kādiem cilvēkiem jūtaties vislabāk?

— Savas ģimenes lokā. Bet man nav kompleksu, varu iejusties jebkurā sabiedrībā, ļoti labi jūtos arī uz skatuves. Un esmu laimīga, ka varu darīt to, kas man patīk, un ļoti priecājos, — ka esmu izveidojusi savu autorprogrammu «Starptautiskās attiecības un komercdiplomātija», kuras apgūvējiem Rīgas Valsts 3. ģimnāzijā jau bija pirmais izlaidums, un zinu, ka daļa no viņiem sākuši studijas tieši šajā jomā. Mācību laikā visus izvedu sabiedrībā, zinošu un inteligentu cilvēku vidē, jo pēc sevis zinu, cik bērniem un jauniešiem tas ir svarīgi, interesanti. Turklāt man ir patīkami apzināties, ka varu to izdarīt. Programmas goda patronese ir Vaira Viķe-Freiberga, jo viņa ir Latvijā pirmā sieviete — prezidente. Savukārt es — Latvijā pirmā sieviete — generālkonsuls, un par to esmu gandarīta.

“Lauku dienā” sacentās Līvānu novada iestāžu darbinieki

● No kuras puses jāslauc govys? Dažām pilsētniecēm likās, ka tam nav nozīmes — vai slauc no kreisās, vai labās.

● Dalībnieki parādes gājienā.

● Atrakcija “Ups!”: Ja bļodu ar ūdeni vairs nevar noturēt, tas uzgāžas uz galvām.

● Parādi pieņem Līvānu novada domes priekšsēdētājs Andris Vaivods un Sutru pagasta pārvaldes vadītāja Valija Ruisa.

● Atraktīvā Līvānu novada kultūras centra komanda.

Aizvadītās nedēļas nogalē savu sportisko varēšanu, izdomu un attapību demonstrēja Līvānu novada pašvaldības iestāžu darbinieki, tiekoties gadskārtējās pašvaldības darbinieku sporta spēlēs, kas šoreiz rīteja Sutru pagasta centrā. Šogad tās pulcēja jau 16. reizi. Pēc gadu gaitā radušās tradīcijas par kārtējo spēļu rīkotājiem kļūst iepriekšējā gada uzvarētāji. Pirmsākumos šis bija tikai novada izglītības iestāžu darbinieku sporta spēles, bet laikā gaitā pievienojās arī citas iestādes. Šoreiz uz sacensībām ieradās 13 komandas, kopā vairāk nekā 200 dalībnieki. Bija pārstāvētas visas novada izglītības iestādes, kā arī kultūras centrs, centrālā bibliotēka un komunālā saimniecība, kas sporta spēlēs šogad piedalījās pirmo reizi. Līvānu jauniešu iniciatīvu centra “Kvartāls” direktore vietniece Māriete Vilcāne “Novadniekam” pastāstīja, ka faktiski sacensībās piedalās pat par vienu komandu vairāk, bet 14. komanda sastāv no Sutru pagasta iestāžu darbiniekiem, kas uzņemušies tiesnešu pienākumus.

Sacensību tēma bija “Lauku diena”, un sportiskās disciplīnas, kā arī norises vietas noformējums pilnībā tam atbilda. “Govs slaukšana”, “Gana vilkšana”, “Lauka rullēšana”, “Rudens pastaiga”, “Talka”, “Siena vilkšana”, atrakcijas “Ups”, “Piena spēks”, “Meža talka”, šaušana ar loku — šādi darbi lauciniekiem jāveic un situācijas jāizdzīvo vai ik dienas. Sporta disciplīnu autors bija Māriete Vilcāne. Sacensību gaitā kārtējo reizi tika apliecināts, ka īstu laucinieku ikdienā nav vajadzīgs sportiskais inventārs — hanteles, bumbas, sektori un tamlīdzīgi rīki vai iekārtas treniņiem, jo piena kannu, siena klēpju celšana, spaiņu

● Īsti laucinieckiska sportošana — ar četrstaru dakšām maisu pārmest pāri galvai. Kurš aizmetīs tālāk?

● Kapela “Jūlijs” ar možu muzicēšanu cēla sportisko garu.

pārnēsāšana, kartupeļu rakšana un citi lauku darbi prasa pamatīgu spēku, izveicību, apņēmību, mērķtiecību. Šoreiz visa sportošana notika arī ar pamatīgu humora devu, jautrības un smieklu pavadījuma, sportisti bija padomājuši par neparastiem tēriem. Pēc atklāšanas parādes, ko pie-

ņēma Līvānu novada domes priekšsēdētājs Andis Vaivods — gandrīz neatpazīstams kolhoznieka tēlā, visus smidināja Līvānu novada kultūras centra sagatavotais “šovs” “Saimniece meklē vīru”. Lai sporta svētki labi izdotos, parūpējās Līvānu novada kultūras centrs, jaunatnes iniciatīvu

● Loka šāvējiem bija jātrāpa uz siena rulona uzkrāsotā apli.

● Viens no “šova” dalībniekiem pie precētās kārās Bertas ieradās ar savu fitnesa un dabiskās skaistumkopšanas salonu, — gurķi — sejas maskai, sipoli — ķermeņa aromātam, mīklas rullis — masāžai... Foto: I.Kiriļova

centrs “Kvartāls”, Sutru pamatskola un Sutru pagasta pārvalde. Sacensību nobeigumā tika paziņoti rezultāti. Par uzvarētāju kļuva Līvānu novada kultūras centra komanda, otrā vieta — bibliotēkas komandai, trešā —

Jersikas pamatskolas komandai. Par sportotāju labo noskaņu rūpējās arī kapela “Jūlijs”, katru komandu sagaidot ar apsveikuma maršu, bet ballē līdz rīta gaismai spēlēja grupa (“Amulets”).

Lappusi sagatavoja L.Rancāne

UZMANĪBU!

Skaidrojums par papuvju apsaimniekošanu bioloģiskajās saimniecībās

Lauku atbalsta dienests (LAD) informē lauksaimniekus par papuvju apsaimniekošanas prasībām bioloģiskajās saimniecībās, jo saimniecību apsekošanas rezultāti liecina, ka izpratne par papuvju apsaimniekošanas mērķiem un pasākumiem ir atšķirīga.

Lauku atbalsta dienests atgādina, ka 2015. gadā visās saimniecībās ir jāievēro nosacījumi par aramzemes uzturēšanu kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī.

Saskaņā ar augkopības teoriju un lauksaimniecības tradicionālo praksi Latvijā, papuve ir kultūraugu sējai sagatavots lauks, kuru visu veģetācijas periodu vai daļu no tā kopj, lai iznīcinātu nezāles,

uzkrātu barības vielas un mitrumu sausos gados.

Savukārt atbilstoši regulas definīcijai "aramzeme" ir zeme, ko izmanto kultūraugu audzēšanai, vai zeme, kas pieejama kultūraugu audzēšanai, bet ir atstāta papuvē. Tāpat no regulas definīcijas par "ilggadīgajiem zālājiem un pastāvīgajām ganībām" secināms, ka platības, ko aizņem šīs kultūras, nav uzskatāmas par aramzemi.

Līdz ar to, ja 2014. gadā platību aizņēma pastāvīgās pļavas un ganības, tad 2015. gadā, deklarējot šādu platību kā papuvi, nezālēm tajā jābūt apkarotām līdz kārtējā gada 15. septembrim. Ja nezāļu apkarošana netiek veikta norādītajā termiņā, uzskatāms, ka platība 2015. gadā atbilst kultūrai "Ilggadīgie zālāji",

nevis kultūrai "Papuve".

Savukārt, ja 2014. gadā platība tika audzēti kultūraugi vai tajā bija ierīkota papuve (t.i., tā bija aramzeme), tad 2015. gadā, deklarējot šādu platību bioloģiskajā saimniecībā kā papuvi, nezālēm tajā jābūt apkarotām līdz kārtējā gada 15. septembrim, bet augus atļauts iestrādāt augsnē līdz 2016. gada 15. septembrim. Jāņem vērā, ka arī 2016. gadā pirms augu iestrādāšanas augsnē jāveic nezāļu apkarošana.

Ja šos nosacījumus nav iespējams izpildīt, tad saimniecība var platības atsaukt no atbalsta vai arī mainīt pieteiktās platības uz kodu "Ilggadīgie zālāji". Šādā gadījumā LAD aicina ņemt vērā, ka ilggadīgie zālāji ir jānopļauj un jānovāc.

Programmā „Skolas piens” vairāk maksās par bioloģisko pienu

Valdība atbalstīja Zemkopības ministrijas (ZM) sagatavoto jauno noteikumu projektu par atbalsta piešķiršanas kārtību piena produktu piegādei izglītojamiem vispārējās izglītības iestādēs jeb programmai „Skolas piens”. Jaunie nosacījumi veicinās bioloģiskā piena pieejamību pirmsskolas un 1. – 9. klases skolēniem.

Lai veicinātu bioloģiski ražotu piena piegādi programmā „Skolas piens”, jaunā atbalsta piešķiršanas kārtība paredz, ka pienam, kas ražots atbilstoši bioloģiskās

lauksaimniecības shēmas prasībām, var tikt piemērota papildu piemaksa.

Tāpat jaunā atbalsta piešķiršanas kārtība nosaka tādu valsts līdzfinansējuma noteikšanas principus, kas pamatoti ar reālo tirgus situāciju attiecībā uz svaigpiena iepirkumā cenām un pastēzēta piena ražošanas un piegādes izmaksām. Noteikumi paredz, ka valsts līdzfinansējuma likme (par vienu litru produkta) būs mainīga pa ceturksņiem, pamatojoties uz trīs iepriekšējo mēnešu vidējās svaigpiena iepirkuma cenas līmeni, kā arī uz kārtējam mācību gadam noteikto

pārējo izmaksu (pārstrāde, piegāde u.c.) līmeni.

Jaunajā kārtībā ietverts arī nosacījums par atšķirīgu valsts līdzfinansējuma likmi atkarībā no tā, vai piens tiek piegādāts vairāk kā 250 ml lielā iepakojumā (t.i., vienas porcijas iepakojumā) vai vairāk nekā 250 ml lielā iepakojumā, no kura var iegūt vairāk par vienu porciju. Plānots, ka tādejādi tiks veicināta individuālai izdalīšanai vairāk piemērotā tilpumā fasēta piena piegāde, kas atvieglos produktu izdalīšanu izglītojamiem.

Jaunie noteikumi stāsies spēkā no šī gada 1. oktobra.

Latvijā veiks kaitīgo un augiem bīstamo organismu klātbūtnes apsekojumu

Zemkopības ministrija (ZM) sagatavojusi informatīvo ziņojumu par Eiropas Komisijas līdzfinansētās ilgtermiņa kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu klātbūtnes apsekojumu programmas īstenošanu.

Lai noteiktu kaitīgo organismu un augiem bīstamo organismu ģeogrāfisko izplatību un statusu Latvijas teritorijā 2016. gadā, paredzams, ka Valsts augu aizsardzības dienestam būs nepieciešami 129 934 eiro. Tāpat pare-

dzams, ka no ES budžeta pēc gala ziņojuma izskatīšanas Eiropas Komisijā valsts 2017. gadā varētu atgūt līdz 75% no kopējiem izdevumiem jeb 97 450 eiro. Plānots, ka apsekojumi notiks mežos, apstādījumos, parkos, botāniskajos dārzos, privātajos dārzos, ražojošajos stādījumos un pārtikas kartupeļu audzēšanas saimniecībās.

Aktīvizējoties starptautiskajai tirdzniecībai ar augiem un augu izcelsmes produktiem, augu veselības jomā arvien palielinās jaunu augu karantīnas organismu risks ne vien Latvijai, bet arī visai

Eiropas Savienībai. Eiropas augiem un kokiem parasti nav ģenētiskās rezistences pret svešzemju kaitīgajiem organismiem, kuriem šeit bieži vien nav dabisku ienaidnieku. Svešzemju kaitīgo organismu ieviešana Eiropā, tostarp Latvijā, var radīt nopietnu ekonomisku kaitējumu. Jaunu kaitīgo organismu ieviešanās dēļ trešās valstis var noteikt tirdzniecības aizliegumus, tā nodarot kaitējumu Eiropas Savienības, tostarp Latvijas, eksportam. Informatīvais ziņojums ir izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē un vēl tiks skatīts valdībā.

Iesniegumus mazo saimniecību atbalstam Preiļos VAIRS NEPIEŅEM

Milzīgā lauksaimnieku interese par iespējām saņemt 15 000 eiro lielo atbalstu mazo lauku saimniecību attīstībai, pārslodžot atsevišķu LLKC biroju darbu, informē LLKC Ekonomikas nodaļas ekonomikas konsultante Linda Siliņa.

LLKC biroji Ogrē, Preiļos, Ludzā, Talsos, Aizkrauklē, Jēkabpilī, Balvos, Rēzeknē, Ventspilī jaunus klientus projektu iesniegumu izstrādei un saskaņošanai mazo saimniecību atbalsta pasākumā vairs nepieņem.

Lai saņemtu konsultācijas projekta iesniegumu sagatavošanā vai saskaņošanā, var sazināties ar citiem LLKC birojiem vai Lauku atbalsta dienestā sertificētiem konsultāciju pakalpojumu sniedzējiem.

Padomi dārzeņu, sakņaugu un augļu uzglabāšanai ziemai

Lai augļu un dārzeņu zudumu ziemā varētu norakstīt tikai uz mūsu labo apetīti, pagrabā jāievēro dažādi priekšnoteikumi.

✓ Ražai jābūt novāktai laikā, un ir jāzina, kuras ir agrās, kuras vēlās šķirnes, neatkarīgi, vai tas ir kartupelis vai ābols, jo par agru novākta raža ātrāk sāk bojāties.

✓ Pirms ievietošanas pagrabā augļi un dārzeni noteikti jāašķiro, atlasot bojātos. Sakņaugus un kartupeļus nepieciešams nedaudz apžāvēt. Taču jāatceras, ka kartupeļi, kas pāris dienu paturēti apžāvēšanai saulē, kļūst rūgti un negaršīgi.

✓ Nedrīkst glabāt blakus augļus un dārzenus, jo augļi uzstūc dārzeņu smaržu.

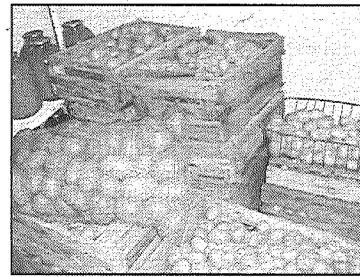
✓ Lielā pagrabā jāizgatavo dēļu apcirknus, bet mazā — kultūru atdalīšanā var izlidzēt ar plēves starpsienām.

✓ Tuvāk vēdināšanas lūkām vai durvīm jānovieto tos produktus, kam nepieciešama zemāka temperatūra, bet attālāk — tos, kam augstāka.

✓ Dārzeņu, sakņaugu un augļu uzglabāšanai nepieciešamais relatīvais gaisa mitrums ir 90 — 100%.

Ražai ir jāelpo

Lai arī estētiskajam noformējumam ir liela nozīme, svarīgākais ir ražas "elpošana", ko tieši "ažūrie" izstrādājumi var nodrošināt. Tādēļ arī plastmasas kastes jānovieto nevis tieši uz grīdas, bet gan uz koka dēļiem, starp kuriem ir 5 — 6 centimetru atstatums, lai gaiss varētu brīvi cirkulēt un raža nebojātos. Lai arī kastes liekam vienu virs otru, ne visu varam tajās glabāt. Pagrabā nepieciešami plaukti. Tie var būt koka, alumīnija vai plastmasas, stacionāri vai viegli pārvietojami. Noteikums — tiem jābūt stabiliem.

Cik grādu?

Paaugstinoties temperatūrai glabātavā, pastiprinās "elpošana", dārzeni sāk karst un strauji bojāties. Glabāšanas temperatūra kultūrām ir atšķirīga.

Kartupeļi. Vēlamā temperatūra kartupeļiem ir 4 — 6 grādi, bet 2 — 3 grādi jau jāuzskata par kritisku temperatūru, kad kartupeļos esošā ciete pārvēršas glikozē un tie kļūst saldi. Te gan jāpiebilst, ja šādus kartupeļus 2 — 3 dienas paturēs siltā telpā, saldā garša izzudīs, bet, ja kartupeļi būs sasaluši, saldā garša nepazudīs.

Āboli, galviņkāposti. Optimālā uzglabāšanas temperatūra ir 0 grādu. Tādā pašā temperatūrā jāuzglabā arī galviņkāposti. Taču skābēti kāposti labi uzglabāsies, ja temperatūra turēsies ap 10 grādiem.

Burkāni. Burkānus jāuzglabā 0 — 2 grādu temperatūrā, tāpat kā bietes, kaļus un rutkus. Burkānus (arī seleriju saknes un puravus) vēlamā uzglabātā tīrās, mitrās upes smiltīs — uz katru sakņu kārtu uzber apmēram 2 — 3 centimetru kārtu mitras smiltis. Burkānus var glabāt arī polietilēna maisos, virs tiem uzberot 5 — 6 centimetru biezu kārtu mitru zāgu skaidu un maisu aizsienot.

Ķirbji un kabači jāglabā sausā telpā ar gaisa temperatūru 10 — 13 grādi.

Izmantoti interneta materiāli

Eiropas piedāvājums — bez konkrētības par naudas sadali starp valstīm

7. septembrī ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes (LZMP) ārkārtas sēdē Briselē Eiropas Komisija (EK) nākusi klajā ar 500 miljonu eiro vērtu priekšlikumu piena un cūkgaļas tirgus krīzes risināšanai.

Priekšlikums paredz tādas pasākumus, lai risinātu naudas plūsmas problēmas lauksaimniekiem un stabilizētu tirgu. Finansējums 500 miljonu eiro apmērā paredzēts visām Eiropas Savienības dalībvalstīm, no kura nozīmīgākā daļa būs paredzēta mērķētam atbalstam piena nozarē.

"Ļoti svarīgi ir tas, lai tagad Eiropas Ko-

misija izstrādātu tādas kritērijus finansējuma sadalē starp dalībvalstīm, kas īpaši izvērtētu tās dalībvalstis, kuras tirgus krīzē ir visvairāk cietušas. Latvija noteikti ir viena no tām, un mūsu lauksaimniekiem no Eiropas Savienības budžeta ir jāsaņem adekvāts atbalsts," uzsver zemkopības ministrs Jānis Dūklavs.

EK priekšlikuma būtiskākie elementi:

✓ paaugstināt priekšfinansēšanas likmi: tiešie maksājumi līdz 70% un lauku attīstības platībmaksājumi līdz 85%;

✓ paredzēt pilnveidotas privātās uzglabāšanas shēmas cūkgaļai, kā arī piena pul-

verim un sieram;

✓ palielināt kopējo veicināšanas programmu finansējuma apjomu, kā arī noteikt lielāku līdzfinansējuma likmi, palielinot to no esošajiem 50% līdz 70 — 80%. Papildus finansējums tiks īpaši atvēdināts piena un cūkgaļas programmām;

✓ varētu tikt paredzēts papildus finansējums, lai palīdzētu ES dalībvalstīm apkarot Āfrikas-cūku mēri (ACM);

✓ turpināt darbu, lai veicinātu labāku pārtikas tirgus funkcionēšanu, tas ir, godīgas attiecības starp lauksaimniekiem un

mazumtirgotājiem;

✓ finanšu instrumentu risku mazināšanai nākotnes darījumu tirgos.

Kopš 2014. gada novembra piena ražotāju kopējie zaudējumi strauji palielinās un šobrīd ir sasnieguši 44,3 miljonus eiro. Neraugoties uz visiem līdzšinējiem nacionālajiem un ES atbalsta pasākumiem, situācija nav normalizējusies, tāpēc ir nepieciešami tālāki EK īstenoti atbalsta pasākumi, informē Zemkopības ministrijas preses un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja vietnieks Kaspars Funts.

Septembris — Jāzepa Pigožņa zīmē

● Jāzeps Pigoznis kopā ar dzīvesbiedri Leontīni Preiļos.

Septembris Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejā aizrit profesora, mākslinieka, gleznotāja, ainavista, Jāzepa Pigožņa zīmē. Par mākslinieka saikni ar Preiļiem stāsta Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja krājuma glabātāja Ināra Krusta.

Ši gada 19. septembrī Jāzepam Pigožņim apritētu 81 gads. Lai pieminētu izcilo ainavistu, gandrīz visa gada garumā tika ekspozēta izstāde "Jāzepa Pigožņa balva Latvijas ainavu glezniecībā". Šis izstādes pirmais posms bija Sv. Pētera baznīcā, Rīgā, bet no marta tā ir skatāma Preiļu kultūras centra izstāžu zālē. Šis projekts tika īstenots sadarbībā ar Rīgas pilsētas domi un Preiļu novada domi, un noslēgsies sestdien, 19. septembrī, Preiļos, kur tiks apbalvots labākais 2015. gada Latvijas ainavists.

Muzejs neviloti var lepoties ar Jāzepa Pigožņa mantojumu, ko mākslinieka ģimene ir uzdāvinājusi Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejam. Ļoti grūti ir izvēlēties kādu atsevišķu priekšmetu, ko būtu vērts apskatīt, sākot ar gleznām, medaļām un beidzot ar Jāzepa Pigožņa piezīmju lapiņām, kurās var izlobīt daudzus domu graudus. Viens no aforismiem ir "Ko noslēpsi, to pazaudēsi, ko atdoši, tas tavš". Jāatzīmē, ka mākslinieks bija ar atvērtu sirdi un pretimnākošs katram. Savas zināšanas profesors atdeva studentiem un tāpēc nav jābrīnās, ka mums Latvijā ir tik daudz labu ainavistu, kas turpina un papildina Jāzepa Pigožņa iesāktu.

Jāzepa Pigožņa mantojums, ko dzīvesbiedre Leontīne Pigozne ar meitām Ievu un Lauru Pigožņēm uzdāvināja muzejam, nes ne tikai cienījamā mākslinieka vārdu, bet

arī viņa auru Preiļos. Muzeja krājumā var apskatīt plenēros gleznotās gleznas, kurās skatāma Preiļu muižas kapela, kā arī Preiļu Romas katoļu baznīca, brīnišķīgās dabas ainavas "Preiļu tuvumā", "Preiļu parkā", "Rudens", "Meitene ar flautu", "Pašportretu", "Braslavas madonna".

Ļoti nozīmīgas ir gleznas, ko muzejs iegādājās no Leontīnes Pigoznes, pateicoties Valsts Kultūrkapitāla projektu konkursā atbalstītajam projektam. Šos trīs Jāzepa Pigožņa mākslas darbus ir augsti novērtējusi arī mākslas zinātniece, Latvijas Mākslas akadēmijas Informācijas centra vadītāja Ingrida Burāne.

Muzeja krājumā tagad ir nokomplektēti visi četri gadalaiki mākslinieka redzējumā. Tā kā Preiļos plenēri notiek rudeni, tad Jāzeps Pigoznis ir vairāk gleznojis rudens ainavas, kā arī papildinājis kolekciju "Preiļi gleznās". Kā atzina Jāzepa Pigožņa dzīvesbiedre, rudens nav bijis viņa mīļākais gadalaiks. Rudens ainavu mākslinieka darbu skaitā nav īpaši daudz, un daļa no tām atrodas Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejā.

2015. gada jūnijā ar KKF atbalstu muzejā esošā kolekcija papildinājās ar šādām Jāzepa Pigožņa gleznām: "Pa baltbaltu mežu", "Ziedēšana", "Pavasara saulē".

Lai iepazītos ar šiem unikālajiem darbiem, visi Preiļi iedzīvotāji un viesi tiek aicināti apmeklēt 19. septembrī pulksten 14.00 izstādes "Jāzepa Pigožņa balva Latvijas ainavu glezniecībā" noslēguma pasākumu, kurā tiks pasniegta Jāzepa Pigožņa medaļa, ko veidojis Jānis Strupulis, Latvijas labākajam ainavistam. Būs iespēja arī apskatīt 2015. gada Preiļu plenēra, kas veltīts Jāzepam Pigožņim, gleznas, kā arī nobeigumā klausīties folkloras kopas "Auļi" koncertu.

Jāzepa Pigožņa plenērs un balvas pasniegšana Preiļos

No 14. līdz 18. septembrim Preiļos notiek pirmais Jāzepa Pigožņa vārdā nosauktais mākslinieku plenērs. Tas noslēgsies ar „Jāzepa Pigožņa balvas par Latvijas ainavu glezniecībā” pasniegšanas ceremoniju 19. septembrī Preiļos.

Šogad pirmo reizi jau par tradīciju kļuva šis glezniecības plenērs Preiļos veltīts pirms gada aizsaulē aizgājušajam izcilajam ainavu gleznotājam Jāzepam Pigožņim. Plenērā aicināts piedalīties „Jāzepa Pigožņa balvas par Latvijas ainavu glezniecībā 2015” ieguvējs Roberts Muzis, Jāzepa Pigožņa meita, māksliniece Laura Pigozne, balvas idejas autori Jānis Anmanis un Jānis Streičs un mākslinieki, kuri kopā ar Jāzepu Pigožni piedalījušies plenēros Latvijā un ārvalstīs. Latgali šogad pārstāvēs Osvalds Zvejnieks, Jānis Plivda, Ilze Griezāne, Vēsma Ušpele, Vija Stupāne, Agra

Ritiņa. Dalībnieku vidū ir arī tādi Latvijā pazīstami mākslinieki kā Vita Merca, Līgita Caune, Nukzars Paksadze, Signe Vanadžina, Inga Jurova. Plenērā piedalīsies arī mākslinieks Jonass Pleckevičius no Lietuvas. Plenēru organizē Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs, finansē Preiļu novada dome.

Plenēra noslēgums notiks 19. septembrī plkst. 14.00 Preiļu kultūras namā vienlaicīgi ar „Jāzepa Pigožņa balvas par Latvijas ainavu glezniecībā” pasniegšanas ceremoniju. Balvas ieguvējs Roberts Muzis saņems Preiļu novada domes finansēto balvu 3000 eiro apmērā, kā arī zelta medaļu, kuras autors ir Jānis Strupulis. Pasākumu vadīs Preiļu goda pilsonis, kinorežisors Jānis Streičs. Muzicēs bungi un dūdu mūzikas grupa „Auļi”. Projektu atbalsta arī Valsts Kultūrkapitāla fonds.

Ar balvas pasniegšanu noslēgsies arī ceļojošā izstāde, kurā ska-

tāmas daudzu autoru gleznas, kuras piedalījās konkursā par labāko Latvijas ainavu. Šī gada martā izstāde tika atklāta Rīgā, Pēterbaznīcā, kur arī tika paziņots tās uzvarētājs. Izstādi vēl iespējams apskatīt Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejā līdz nedēļas beigām.

Izstāde, plenērs un balvas pasniegšana Preiļos apliecina Preiļu kā spārīgu, idejām bagātu un mākslas procesus vecinošu kultūras centra nozīmi Latgalē. „Jāzepa Pigožņa balva par Latvijas ainavu glezniecībā” šogad iedibināja Preiļu novada dome sadarbībā ar Rīgas domi, Latvijas Zinātņu akadēmiju, Latvijas Mākslas akadēmiju un LB-JMFA Jāņa Anmaņa Jauno talantu atbalsta fondu, lai veicinātu mākslinieku interesi glezniecībā atveidot Latvijas dabu un izceltu Latvijas ainavu glezniecības nozīmi Latvijas mūsdienu mākslā. Balvu plānots pasniegt katru gadu.

I.Pigozne

Fotogrāfijās — Dievmātes godināšanas vietas pasaulē

Sirsniģā un emocionālā gaisotnē Livānos, Latgales mākslas un amatniecības centrā (LMAC) aizritēja tikšanās ar Sandru Prikuli, kuras fotogrāfiju izstāde "Ceļa rādītāja" augusta otrajā pusē un septembrī bija skatāma LMAC.

Pasākums bija organizēts Dievmātes dzimšanas dienā – 8. septembrī, jo izstāde iepazīstināja ar Latvijas vēsturiskās aizbildnes Marijas godināšanas kulta vietām pasaulē. Izstāde bija tapusi, atzīmējot 800 gadus, kopš pāvests Inocents III Laterāna IV koncilā pasludināja Livoniju par Vissvētākajai Jaunavai Marijai veltītu zemi (Terra Mariana).

Marijas godināšanas tradīcijas Latvijā un pasaulē ir praktizētas gadsimtiem ilgi. Dievmātes godam veltītā Maija mēneša dziedājumi pie dzimtenes krustiem ir iekļauti Latvijas kultūras kanonā. Savukārt augusta dienās, šķiet, visi Latvijas ceļi ved uz starptautisko mariānisko svētvietu un Latgales garīgo centru — Aglonas Dievmātes baziliku. Pavisam Dievmāte ir titulēta vismaz 600 veidos kā Māras zemes Karaliene, Nemitīgā palīdzība, Laba padoma Māte, Trīskārt Brīnišķā Māte, Jūras Zvaigzne, Slimnieku veselība, Grēcinieku patvērums, Trejroce Brīnumdarītāja, Ātrā lūgšanu uzklāusītāja, Čenstohovas Madonna, Visu noskumušo iepriecinātāja, Rožukroņa Karaliene, Ceļarādītāja un vēl citos veidos.

Pasauleslavenās Dievmātes godināšanas vietas Lurdā, Fatimā

● Tikšanās ar izstādes "Ceļa rādītāja" darbu autori Sandru Prikuli (no kreisās).

un Gvadalupe, Čenstohovas Dievmātes svētbildes pasaules svētceļojums un tamlīdzīgas vietas un notikumi ir daudzu mākslinieku iedvesmas avots. No daudzajiem svētceļojumiem arī Sandra Prikule ir atgriezies ar iemūžinātu Dievmātes godināšanas vietu. Visiem, kuri apmeklēja šo neparasto izstādi LMAC, bija iespēja izjust, kā Dievmāte ar savu cēlumumu, skaidrību, apgarotību uzrunā skatītāju arī no fotogrāfijas.

Uz tikšanos ar fotogrāfiju autori bija ieradies krietns apmeklētāju pulciņš. Klātesošos uzrunāja Livānu Romas katoļu baznīcas prāvests Juris Zarāns, pieminot Dievmātes dzimšanas dienu. Izstādes "Ceļa rādītāja" darbu autore pastāstīja par galvenajiem Dievmātes svētkiem, uz kuriem ticīgi no visas pasaules dodas svētceļojumos, bet prāvests Juris Zarāns dalījās pārdomās par svētceļojumu tradīcijas vēsturisko un sakrālo nozīmi. Ar muzikālu skaņdarbu izpildījumu pasākumu kuplināja lauku kapela "Jūlijs". Livānu

katoļu draudzes koris "Con Amore" izpildīja VIII gadsimta himnu "Sveika, Jūras Zvaigzne", "Ave Maria" un citas dziesmas. Nobeigumā tika izpildīta ebreju kristiešu deģa. Pasākumā piedalījās Livānu novada domes priekšsēdētājs Andris Vaivods.

Daudzi Sandras Prikules dzīves gadi ritējuši Livānos, bet tagad viņa dzīvo Rīgā. Sazinoties ar fotogrāfi telefoniski, Sandra "Novadniekam" pastāstīja, ka fotografēšanai pievērsusies kāda sava gados vecāka radnieka iespaidā, kurš bijis talantīgs šī aroda pratējs: Fotografēšana tagad viņai kļuvusi par sirdslietu. Ar saviem darbiem ir piedalījusies kopīgās fotoizstādēs, viņas fotogrāfijas ir bijušas skatāmas Aglonas bazilikā, kā arī citviet. Sandras pamatnodarbošanās saistīta ar tautas mākslu un pedagogiju, patlaban strādā kāda projekta sagatavošanā. Lielu nozīmi Sandras Prikules dzīvē ieņem reliģija, viņa aktīvi darbojas šajā jomā.

L.Rancāne

Gleznu izstāde „Krasts”

Līdz 10. oktobrim Livānos, Latgales mākslas un amatniecības centrā skatāma daugavpilietes Valdas Mežbārdes gleznu izstāde „Krasts”.

Izstādē "Krasts" māksliniece Valda Mežbārde rāda skatītājiem savu jaunāko veikumu. Krasts un horizonts vienmēr tematiski bija māksliniecei tuvi tēli un arī iedvesmas avoti, pie kuriem viņa atgriežas aizvien no jauna. Tie semantiski sasauca arī ar Valdas Mežbārdes māksliniecisko rokrakstu – viņas audekļiem raksturīga

izteiksmīga kompozicionālā uzbūve un racionāla, reizēm pat nedaudz skopa attieksme pret krāsu. Mākslinieces gleznas arī vizuāli atgādina krastu, kurā vēja brāzmas ir aizpūtušas visu lieko, atstājot vien pamatu pārdomām. Kā teikusi pati māksliniece Valda Mežbārde: "Krasts ir mana horizontāle, mani iedomu un reālie horizonti ar akmeņiem kā kūstošām salām. Tā ir vieta, kur es varu nokļūt bezgalībā, atraujoties no savas realitātes."

Daugavpiliete Valda Mežbārde dzimusi 1946. gadā Rīgā. Bērniībā viņa daudz un aizrautīgi zīmējusi, lasījusi. Vēlāk mākslu

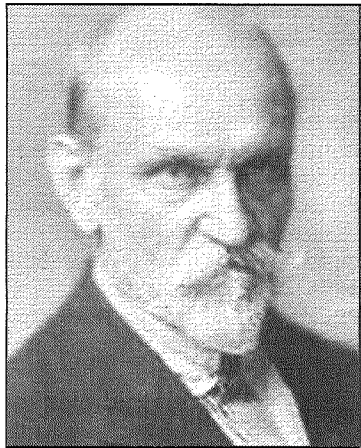
studējusi J. Rozentāla Mākslas vidusskolā un Latvijas Mākslas akadēmijā. 20. gadsimta 60. gadu nogalē un 70. gadu sākumā strādājusi par fotogrāfu Latvijas Mākslas muzejā, kur radusies iespēja iepazīties ar latviešu mākslinieku oriģināldarbiem, izstāžu organizēšanu un mākslas cilvēku pasauli. Daugavpili māksliniece ieradās 1973. gadā. Tas bija laiks, kad šajā pilsētā dzīvot un strādāt ieradās daudzi jaunie mākslinieki. Vēlāk daudzi no viņiem pilsētu atstāja, bet Valdas darbs visu laiku ir saistīts ar Daugavpili un pilsētas mākslas dzīvi. 1974. gadā Valda Mežbārde tika uz-

nemta Latvijas Mākslinieku savienībā un ar savu līdzdalību tolaik būtiski aktivizēja Daugavpils mākslinieku dzīvi. Viņa bija arī viena no Mākslas dienu norišu veidotājām Latgalē. Piedalījusies glezniecības plenēros, intensīvi un daudz gleznojusi, izmēģinājusi roku arī lielformāta un monumentālajos sienu gleznojumos. Izstādēs Valda Mežbārde piedalās kopš 1969. gada. Māksliniece sarīkoja vairāk nekā 15 personālizstādes gan Latvijā, gan ārvalstīs.

Valdas Mežbārdes izstāde "Krasts" tapusi sadarbībā ar Marka Rotko mākslas centru Daugavpili.

Raiņa dienas – Dzejas dienas

2015. gads Latvijā aizrit zem Raiņa un Aspazijas 150 gadu jubilejas zīmes. Teātri, bibliotēkas un kultūras nami lielajiem latviešu tautas vārda mākslas dižgariem šogad velta pastiprinātu uzmanību. Daudzi pasākumi, pieminot dzejdarus, notiek skolās un muzejos.

Jānis Rainis

Rainis (īstajā vārdā Jānis Pliekšāns) dzimis 1865. gada 11. septembrī Dunavas pagastā, miris 1929. gada 12. septembrī Jūrmalā, apbedīts Raiņa kapos Rīgā. Beidzis Pēterburgas universitātes Juridisko fakultāti, strādājis par advokātu un notāru, bijis "Dienas Lapa" redaktors. Iesaistījās Jaunās strāvas darbībā, tika apcietināts. Atradās izsūtījumā Slobodskā. Atgriezies Latvijā, iesaistījās 1905. gada revolūcijā, pēc tam kopā ar Aspaziju dzīvoja emigrācijā Šveicē. 1917. gadā bija Latvijas komitejas Šveicē priekšsēdētājs, aizstāvēja Latvijas valstiskuma ideju. 1920. gadā

atgriezās Latvijā, bija LR Satversmes sapulces deputāts, no 1922. gada – Saeimas deputāts, pēc tam izglītības ministrs, Dailes teātra direktors, Nacionālā teātra direktors.

Nozīmīgākie darbi – dzejoļu krājumi "Tālas noskaņas zilā vakarā", "Vētras sēja", "Klusā grāmata", "Gals un sākums", "Dagdas piecas skiču burtnīcas", "Cūsku vārdi", "Uz mājām", "Mēness meitiņa", lugas "Zelta zirgs", "Uguns un nakts", "Indulis un Ārija", "Jāzeps un viņa brāļi", "Spēleju, dancoju" un daudzi citi darbi, kā arī dzejoļu krājumi bērniem.

Raiņa darbu centrā ir varonis, kurš apzinās savas individualitātes saistību ar visu cilvēci, tiecas izveidot ideālu nākotnes sūtību. Dzejai raksturīgs aforistiskums, cilvēka attīstības un nepārtrauktās mainības tēma, filozofiskas pārdomas. Vairākās lugās ir Latvijas vēstures tēma.

Rainim pieder nozīmīgi tulkojumi: J.V.Gētes "Fausts", F.Šillera "Vilhelms Tels", G.Hauptmaņa, H.Ibsena, G.E.Lesina, A.Puškina darbi. Pēc Raiņa darbiem veidotas operas, balets, filmas, dzejnieks saņēmis vairākus apbalvojumus.

Dzejnieka dzīves un darba vietās izveidoti memoriālie mu-

zeji: "Tadenava", "Raiņa māja Berķenele", "Jasmuiža" — Preiļu novada Aizkalnes pagastā, kur dzejnieks pavadīja studiju brīvdienas un atvaļinājumus.

Raiņa atziņas

- Domas ir spēki: ko tu domā, tas tu esi.
- Daba dod mums par velti tikai laiku: viss cits mums jāiegūst ar pūlēm.
- Laiks – lētākais, tomēr dārgākais, jo caur to mēs dabūjam visu.
- Mēs dzīvojam isti tikai tik daudz, cik satiekam ar sevi, darbu un saviem mīļajiem.
- Nāve ne uz vienu jautājumu neatbild, nevienu miklu neatrisina, nevienu darbu neizved galā, nevienu ilgas neapmierina un neizraisa, nevienu cerību nepiepilda – nāve ir tikai nogurušam maza atpūta.
- Lielas sāpes aizvien staigā vienas pašas, un visas ielas viņām tukšas.
- No visiem miršanas veidiem visnegantākais ir: sāpes. Viņas nokauj vislētāk un visjūtāmāk, un visvientulīgāk.
- Kad gribi zināt, kas ir sāpes, – lūko atstāt savu laimi. Un tev liksies vieglāk atstāt savu dzīvību. Tās ir sāpes.

Aspazija

Aspazija (īstajā vārdā Elza Pliekšāne, dzimusi Rozenberga) dzimusi 1865. gada 16. martā Zaļenieku pagastā, mirusi 1943. gada 5. novembrī Rīgā, apbedīta Raiņa kapos. Dzejniece, dramaturģe. 1897. gadā salaulājās ar Jāni Pliekšānu. Strādāja Rīgā, laikraksta "Dienas Lapa" redakcijā, laiku pa laiku dzīvoja pie Raiņa Slobodskā un Pleskavā, piedalījās 1905. gada revolūcijas notikumos, vēlāk abi dzīvoja Kastanjolā, Šveicē. Pēc atgriešanās Latvijā 1920. gadā tika ievēlēta Satversmes sapulcē. Izdoti dzejoļu krājumi "Sarkanās puķes", "Dvēseles krēsla", "Saulains stūrītis", "Ziedu klēpis", "Raganu nakts" un citi, sacerētas romantiskas drāmas "Vaidelote", "Sidraba šķidrāuts", lugas "Atriebēja", "Zaudētās

Pasaciņa

Mazā, sirmā kumeliņā
Jāj pa ceļu pasaciņa.

Ātri, ātri steidzas viņa,
Rokā zelta pātdziņa.

Jāj un jā un neapstājas,
Zemes virsū nav tai mājas.

Līdz ko jaukie sapņi beidzas,
Viņai projām jāaizsteidzas.

Ilgi, šķiet man, projām biju;
Nu es atkal ieraudzīju:

Mazā, sirmā kumeliņā
Jāj pa ceļu pasaciņa.

Sidraborti pakaviņi,
Zili puķu iemauktiņi;

Pavadā kā pērles sienas
Senās, mīļās bērnu dienas.

Jāj un jā un neapstājas,
Zemes virsū nav tai mājas.

tiesības" un citas.

Aspazijas darbos paustas sociālā taisnīguma alkas, protests pret apspiestību, pirmoreiz latviešu literatūrā skaidri formulēta sievietes pašvērtības ideja, viņas varones nonāk konfliktā ar valdošajām tradīcijām un ierobežojumiem. Apbalvota ar Atzinības krustu (II šķira, 1938. gads), Tēvzemes balvu. Jūrmalā, Dubultos atvērta muzejs — Aspazijas māja.

Jauniešu Etno dienas Raiņa jaunu dienu zemē

No 18. septembra līdz 20. septembrim Raiņa muzejā «Jasmuiža» notiks ikgadējais pasākums «Jauniešu etno dienas» jauniem cilvēkiem, kas interesējas par tradicionālo kultūru un etno mūziku.

Raiņa jubilejas gadā «Jauniešu etno dienu» dalībnieki studēs Raini — apdzīvos

un pieskandinās Raiņa muzeju, piedaloties uzveduma «Latgališu kuozyš» veidošanā.

Šogad «Jauniešu etno dienu» dalībnieku vidū ir tādas folkloras kopas kā Iecavas «Tarkški», Livānu «Ceiruleits», Preiļu «Rūtoji», Rēzeknes «Dziga» un «Vīteri», Rīgas «Ceidari» un «Kokle», kā arī Ropažu «Oglīte».

20. septembrī pulksten 14.00 uzvedums

«Lagališu kuozyš» tiks izrādīts Raiņa muzeja «Jasmuiža» pagalmā. Pēc uzveduma sekos «Jauniešu etno dienu» dalībnieku koncerts estrādē. Aicināti visi interesenti.

«Jauniešu etno dienas» aizsākās 2010. gadā. Nometnē tradicionālā kultūra tiek aktualizēta tieši jauniešu auditorijā un runā par to viņiem saprotamā valodā — nodarbībās un koncertos, spēlēs un

dančos. Starp pasniedzējiem ir bijuši Laima Jansone, Zane Šmite, Ilga Leimane, Tālis Gžibovskis, Ilmārs Drejs un citi.

«Jauniešu etno dienas 2015» rīko LNKC sadarbībā ar Raiņa muzeju «Jasmuiža», bet atbalsta Valsts kultūrkapitāla fonds, Kultūras ministrija, Preiļu novada pašvaldība.

Lai Raiņa balss līdz vienmēr visās gaitās iet!

Ar šīm dzejnieces Martas Bārbales dzejas rindām piektdien, 11. septembrī, Raiņa dzimšanas dienā, Salas pamatskolā notika Raiņa un Aspazijas 150 gadu jubilejai veltītas Dzejas dienas.

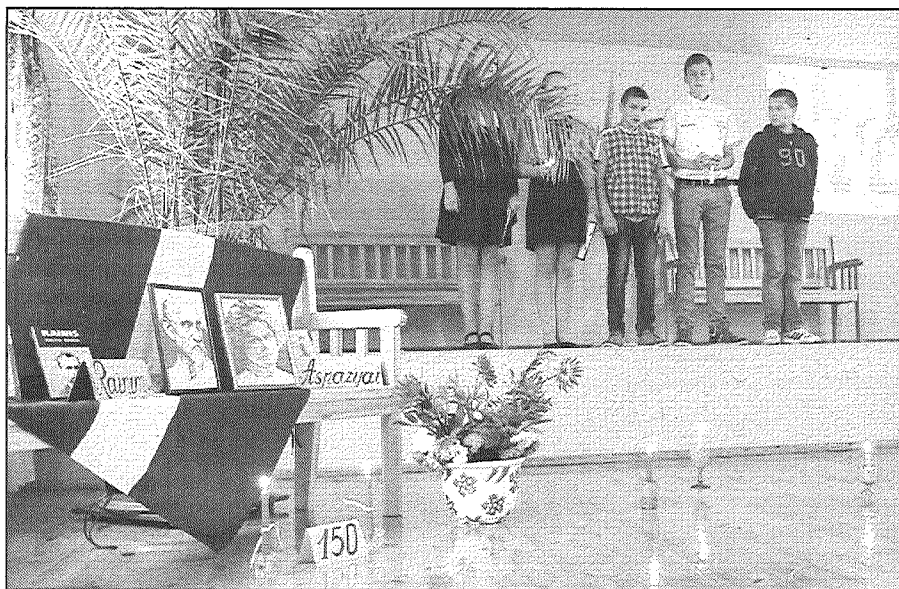
Pirms Dzejas dienām 5.-9. klašu skolēni veica dažādus interesantus uzdevumus: ilustrēja Raiņa "Lauztās priedes", savus mīļākos Raiņa un Aspazijas dzejoļus, izveidoja Raiņa un Aspazijas CV. Savas agrinās bērnības foto izvietoja uz plakāta brīnumziedos, kuru centrā ierakstīti Raiņa vārdi:

"Bērna gadi — saules gadi:
Saulē pati bērnu vada,
Izaug bērns, staigā pats!"

Dzejas dienā skolēni stāstīja par dzejnieka Raiņa dzīvi, literāro darbību. Izjusti skanēja Raiņa bērnu dzeja.

Ar krāšņu lietussargu un krāsaino ogu spainīti rokās 6. klases skolniece Sabīne visus iepriecināja, lasot dzejoli "Meitenīte rudeni". Dziesmai ar Raiņa vārdiem "Mākonītis un mākonīte" skanot, divi pāri, balti un gaisīgi ģērbusies, cēli dejoja. Klausījāmie Raiņa aforismus un skolas ansambļa izpildījumā mīļās dziesmiņas "Circeniša Ziemassvētki", "Putniņš uz zara", "Saulē, Pērkons, Daugava" ar Aspazijas un Raiņa vārdiem.

Ar patīku bērni noskatījās multfilmas

● Raiņa un Aspazijas dzimšanas dienai veltītajā pasākumā Salas pamatskolā.

"Pasaciņa" un "Nebēda", kas veidotas pēc Aspazijas dzejoļiem. Dzejnieces asprātīgā valoda un multfilmas veidotāju mīļie zīmējumi raisīja smaidu un prieku klausītājos. Raiņa dzejoļi "Lauztās priedes" skolēnu un skolotāju izpildījumā noklausījāmie septiņās valodās: latviešu, krievu, vācu, angļu, baltkrievu, ukraiņu un lietuviešu valodā. Tad notika

viktorīna par Raini un viņa literāro darbību. Pasākums beidzās, korim dziedot dziesmu ar Raiņa vārdiem "Mūsu zeme".

Virtuālo prezentāciju par Raini un Aspaziju bija sagatavojusi 9. klases skolniece Ivanda Stolipina.

I.Pastare,
Salas pamatskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja

Kima Broka

Par balsi to

Nāks septembris un tavas acis sastaps,
it visu to, kas apslēpts bij, bet patiess,
no kāda koka visas lapas birs,
un kādam pietrūks tikai viena balss

Tik aicinoši salda tā un rāma,
kā upes plūdums rudens tuvumā,
kur sirds nes nešauboties patiesību vienu,
kas nu jau sliecas pazust dienu skavās

Uz debesīm vēl raugāties un ceram,
ka notiks brīnums mirdzošs tāds un tīrs,
bet dzīve aiznes domu jūrā dziļā,
kur esi viens, kaut apkārt jauzu daudz

Tad atkal sadzirdi caur vēja dziesmu dziļo,
to sirdspukstu, kas vajadzīgs un mīļš,
lai pateiktos ar sirdi visumam un dievam,
par balsi to, kas sauc no tālienes

Rudens kā zīdtauriņš

Rudens kā zīdtauriņš pieskaras sirdij,
atnesot līdzī krāsas, kas dzied,
visās vietās un lietās ko dari,
samani saulaino pusi arvien

Pasmaidi sev un pasaulei visai,
gaišāks lai rodas skatiens tavš šodien,
burvība skaistā lai apņem tev sirdi,
dvēseles sapņi tālāk lai nes

Lappusi sagatavoja L.Rancāne

Fizisko aktivitāšanu nozīme bērnu ikdienā

Attīstīta vispārējā fiziskā sagatavotība ir priekšnoteikums labai bērna pašsajūtai, veselībai un iespējai nodarboties ar jebkādu sporta veidu. Jautājumus par bērnu un jauniešu fizisko sagatavotību komentē fizioterapeite un sporta eksperte Diāna Stupele.

Ikviena cilvēka ķermenis darbojas labāk, ja tas nodarbojas ar sportu. Smadzeņu strādā labāk, naktis labāk nāks miegs, sports palīdz izvairīties no dažādām veselības problēmām, kā arī tiek samazinātas dažādas psiholoģiskas problēmas — nepamatotas dusmu lēkmes, depresija, cilvēks kļūst pārliecinātāks par sevi. Turklāt sports jauniešu vidū veicina dažādas sociālās prasmes.

Diāna Stupele komentē, cik svarīgi ir bērnam apzināties savu ķermeni, iemācīties vingrinājumu pamatkustības un to pareizu izpildi, tādējādi izstrādājot pareizu kustību stereotipu un uzlabojot koordināciju. "Bērni ļoti strauji aug, taču bieži vērojams, ka muskuļi netiek līdzī strauji augošajam ķermenim un nespēj viņu noturēt. To, protams, veicina arī mazs fizisko aktivitāšu apjoms, neveselīgs uzturs, nepareiza ergonomika skolās (galdu un krēslu augstums un mugurkaula izliekums sēžot), kā arī neatbilstoša fiziskā slodze. Līdz ar to bērnam izveidojas nepareiza stāja un var rasties visdažādākās veselības problēmas."

Individuāli pielāgotas fiziskās sagatavotības nodarbības

Svarīgi fiziskās aktivitātes piemērot katram sagatavotības līmenim individuāli. Lai noteiktu šo līmeni, izmanto bērna fiziskās sagatavotības rādītāja EUROFIT metodi (bērniem līdz 18 gadiem), kā arī svarīgi noteikt bērna stāju un tādējādi izstrādāt individuālu treniņu programmu. Šos testus var katru gadu atkārtot un tādējādi vērot progresu bērna attīstībā.

Cik daudz fizisko aktivitāšu nepieciešams bērnam vecumā no 5 — 18 gadiem, lai viņš būtu vesels?

Lai būtu vesels vai saglabātu veselību, bērnam nepieciešamas triju veidu fiziskās aktivitātes katru nedēļu: mainīga (mērena) slodze, aeroba slodze un spēka vingrojumi, kas stiprina kaulus un muskuļus.

Lai nodrošinātu fizisko aktivitāšu pamatu, bērniem no 5—18 gadiem nepieciešams:

- ✓ Vismaz 60 minūtes fiziskās aktivitātes katru dienu, kam jāsatāv no dažādām slodzēm — mērenas (rotāšanas, ritenbraukšana), kā arī augstākas intensitātes (teniss, sporta spēles, skriešana).
- ✓ Trīs reizes nedēļā bērnam jānodarbojas ar dažādiem spēka vingrojumiem, kas stiprinās muskuļus un kaulus, attīstīs veiktību, kā arī jāietver dažādi lēcieni un skriešanas vingrojumi.

Bērniem būtu jāsamazina laiks, ko tie

pavada pie TV, spēlējot datorspēles, kā arī mazāk vajadzētu pārvietoties ar automašīnu, ja iespējams, doties uz skolu kājām vai braukt ar riteni.

Kas ir fiziska aktivitāte ar mainīgu (mērenu)slodzi?

Piemēri, kur fizisko aktivitāšu laikā tiek nodrošināta mainīga fiziskā slodze:

- ✓ Ātrā gaitā doties uz skolu;
- ✓ Spēlēšanās rotaļu laukumā;
- ✓ Braukšana ar skrejriteni;
- ✓ Braukšana ar skeita dēli;
- ✓ Skrituļošana;
- ✓ Došanās pastaigās ar suni;
- ✓ Braukšana ar riteni pa kalnainu pavadu.

Fiziskās aktivitātes ar mainīgu slodzi paugstina pulsu un liek bērnam svīst, tādā veidā trenējot izturību, šo aktivitāšu laikā bērns spēj runāt bez aizdusas (vai pat dziedāt).

Ko dod vingrojumi, kas tiek izpildīti augstā intensitātē?

Šie vingrojumi dod lielāku enerģijas patēriņu, stiprina muskuļus un tādējādi padara spēcīgākus kaulus. Šāda veida aktivitātēm jāsatāda lielāko aktivitāšu procentu.

Lai nodrošinātu šādu slodzi, bērnam nepieciešama: enerģiska dejošana, peldēšana, skriešana, vingrošana, futbols, regbija un citas sporta spēles, austrumu cīņas, ātra braukšana ar riteni.

Šāda veida fiziskā slodze tiks paātri-

nāties gan sirds darbībai, gan elpošanai (darbojoties šādā slodzē, bērns nevarēs pateikt vairāk par pāris vārdiem).

Kādas aktivitātes stiprina muskuļus, saites un cipsas?

Spēcīgi muskuļi nepieciešami, lai nodrošinātu kvalitatīvas ikdienas aktivitātes, kā arī lai stiprinātu kaulu sistēmu, regulētu cukura līmeni asinīs, asinsspiedienu un ķermeņa svaru.

Bērniem un jauniešiem muskuļu stiprināšana ieteicama, pielietojot savu svaru, kā arī pārvarot pretestību, nepielietojot pārlietu lielus svarus.

Aktivitātes, kas ietver muskuļu stiprināšanu: dažādas spēles ar cīņu elementiem, vingrošana, kokos kāpšana vai virvī rāpšanās, futbols, regbija un citas sporta spēles, teniss (asimetrisks sporta veids).

Kādas aktivitātes stiprina kaulus?

Kaulu stiprināšanas aktivitātes palīdz kaulu augšanai un stiprināšanai.

Šāda veida aktivitātes sevi ietver:

- ✓ vingrinājumus ar savu svaru vai pārvarot pretestību;
- ✓ dažādas leķšanas vingrojumus un rāpšanos;
- ✓ dažādas fiziski aktīvas spēles;
- ✓ skriešanu;
- ✓ vingrošanu;
- ✓ dejas;
- ✓ dažādas sporta spēles;
- ✓ austrumu cīņas un tā tālāk.

Septiņi agrīni simptomi, kas liecina par Alcheimera slimību

Alcheimera slimība ir progresējoša nervu sistēmas saslimšana, kas neatgriezeniski bojā galvas smadzeņu šūnas, pasliktinot atmiņu, prāta spējas un emocionālas reakcijas. Lai gan šo saslimšanu izārstēt nav iespējams, Alcheimera slimību iespējams aizkavēt, to laikus diagnosticējot.

Saslimstot ar Alcheimera slimību, cilvēka smadzeņu šūnas iet bojā, atsevišķos smadzeņu reģonos samazinoties pat uz pusī. Slimnieks vairs nespēj atcerēties informāciju, parādās grūtības veikt ierastās darbības, pasliktinās spriestspēja, mainās personība — viņš kļūst kašķīgs, nervozs, egoistisks. Slimībai progresējot, atmiņas traucējumi kļūst izteikti, slimnieks vairs neatpazīst tuviniekus un apkārtējo vidi, pastāvīgi iespējams novērot psihoemocionālus traucējumus, kustības spēja kļūst ierobežota, nereti saslimušie ir pilnībā atkarīgi no apkārtējo kopšanas.

Par precīzu šīs saslimšanas cēloni zinātnieki vēl joprojām nav vienprātīgi. Tiek uzskatīts, ka Alcheimera slimības riska faktori ir iedzimtība, dažādas galvas traumas, ilgstoša magnētiskā lauka vai ķīmiskā iedarbība, asinsrites traucējumi, pārciests infarkts vai insults, cukura diabēts un citas saslimšanas.

Alcheimera slimības pirmie simptomi visbiežāk parādās aptuveni 65 gadu vecumā. Tomēr ir gadījumi, kad saslimšanas

pazīmes iespējams novērot agrāk — neliela daļa pacientu, kas sirgst ar Alcheimera slimību, ir 40–60 gadus veci. Vairumā gadījumu slimība tiek diagnosticēta novēloti — aptuveni pēc desmit gadiem, kad tā jau sasniegusi bīstamāku stadiju, un attālināt tās attīstību kļūvis ievērojami sarežģītāk. Turklāt daļa veco cilvēku netiek pienācīgi izmeklēti, simptomi netiek ievēroti, un diagnoze nav uzstādīta.

Alcheimera slimības pirmos simptomus pamanīt ir diezgan sarežģīti, taču nopietnā slimība var slēpties aiz atsevišķām šķietami nevainīgām pazīmēm.

Slimnieks pats pamana, ka ar atmiņu kaut kas nav kārtībā

Laikā, kad saslimšana tikko sākusies, slimnieks pats spēj novērot, ka kaut kas nav kā nākas — atmiņa kļūvusi sliktāka, bet domāšana gausāka. Pērn notikušajā Starptautiskajā Alcheimera slimības konferencē vairāki pētnieki īpaši uzsvēra, ka vairums pacientu, kam vēlāk attīstījusies demences simptomi, iesākumā jutuši bažas par savu stāvokli. Viņi uzsver, ka cilvēks pats spēj pamanīt izmaiņas ātrāk nekā to apjauš apkārtējie, līdz ar to savus novērojumus nedrīkstētu atstāt bez ievērības.

Saslimušais aizmirst nozīmīgus notikumus, kas atgadijušies gluži nesen

Ir vērts pievērst uzmanību, ja tuvinieks pēkšņi aizmirsis svarīgu sarunu, kas

norisinājusies pavisam nesen, vai kādu citu nesenu un nozīmīgu notikumu. Protams, aizmāršība reizēm piemēklē ikvienu, taču viens no galvenajiem priekšnoteikumiem, kas palīdz atšķirt Alcheimera slimības pacientus — viņi visbiežāk neatceras, ka kaut ko piemirsuši.

Cilvēks pēkšņi vairs nespēj pilnvērtīgi pārvaldīt finanses

Ja kāds no taviem tuviniekiem pēkšņi vairs laikus nenomaksā rēķinus, nespēj saplānot savu budžetu vai kā citādi šķietami bez iemesla maina finanšu ieradumus, kļūstot mazāk atbildīgs, to tāpat nevajadzētu atstāt bez ievērības. Alcheimera slimībai raksturīgais atmiņas zudums tiešā mērā ietekmē ikdienas dzīvi un rada grūtības, pildot agrāk gluži ierastās darbības. Kā liecina pētījumi, viena no pirmajām pazīmēm, ko ievērojuši saslimušo tuvinieki, ir nespēja pilnvērtīgi pārvaldīt finanšu līdzekļus un tēriņus.

Saslimušajam var zust orientācija telpā

Parādīties pirmajām Alcheimera slimības pazīmēm, slimnieks var zaudēt orientāciju telpā. Turklāt apjukt iespējams arī vietās, ko viņš it kā labi pazīst. Dezorientācija var piemēklēt brīžos, kad tiek veiktas pat nelielas korekcijas ikdienas gaitās, piemēram, izvēlēts nedaudz atšķirīgs maršruts mājup no veikala.

Cilvēks var izvairīties no sociālas interakcijas

Viena no agrinajām pazīmēm tāpat var būt grūtības uzturēt sarunu ar līdzcīvēkiem, īpaši tad, ja komunikācija noris lielākā grupā. Pacienti norādījuši, ka slimības sākuma posmā sākuši atteikties no draugu un radu aicinājumiem pusdienās vai satikties — viņiem šķitis, ka nespēj pilnvērtīgi sekot līdz sarunai, uztvert jokus un atbildēt uz jautājumiem.

Slimnieks var atteikties no iecienītajām nodarbēm

Alcheimera slimības izraisītās pārmaiņas smadzeņu šūnas spēj izraisīt apātiju, kas, savukārt, rada motivācijas trūkumu. Saslimušais var pēkšņi atteikties no iecienītajām nodarbēm un brīvā laika pavadīšanas veidiem. Šis simptoms nereti tiek maldīgi uzskatīts par depresijas pazīmi.

Slimnieks vairs nespēj saplānot savu laiku

Izmaiņas nervu šūnās ietekmē to smadzeņu daļu, kas atbildīga par plānošanu un vairāku darbu veikšanu vienlaikus. Vērts pievērst uzmanību, ja cilvēks, kas iepriekš labprāt organizējis dažādus pasākumus, to vairs nespēj praktiski paveikt, kā arī tad, ja pēkšņi radušās problēmas, plānojot ikdienā veicamos darbus.

JAUTĀJUMI UN ATBILDES

Kāpēc uz ciskām ir izspiedušies asinsvadi?

Skaidro ārstē flebologe Sandra Prāve. Paplašinātu asinsvadu tīklojums uz kājām ir visai bieži sastopama problēma. Tā var būt gan patstāvīga slimība — ādas vēnu varikoze, kas vairāk saucama par kosmētisku defektu, gan arī sekas nopietnākai problēmai — vēnu varikozei. Lai noteiktu precīzu diagnozi, jāveic kāju vēnu ultraskaņas duplexizmeklēšana, kas ir pilnīgi nekaitīga un nesāpīga procedūra. Balstoties uz diagnostikas datiem,

var izvēlēties piemērotāko ārstēšanas metodi. Jāpiebilst, ka dažādu zīdu lietošana, kapilārus nesamazinās.

Ko iesākt ar kalanhoju?

Ko iesākt ar kalanhoju? Puķe savairojusies kā mežs. Ir dzirdēts, ka var izmantot ārstnieciskos nolūkos, ir lasīts, ka indīga.

Atbild Jānis Ventiņš, Homeopātiskās aptiekas farmaceits. Kalanhojas sula parasti ir maz toksiska, tāpēc to izmanto ārgai lietošanai grūti dzīstošu, strutojošu un nekrotisku brūču, trofisko čūlu, izgūl-

jumu un apdegumu dziedēšanā. Sulu uzglabā vēsā vietā (četrus līdz 10 grādu temperatūrā). Grāmatnīcās ir redzētas grāmatas, kur aprakstīts sulas iegūšanas process.

Vai varu dzert melnās ķimenes tēju, ja ir žultsakmeņi?

Vai varu dzert melnās ķimenes tēju, ja man ir žultsakmeņi? Vai nesāks sāpēt?

Atbild Jānis Ventiņš, Homeopātiskās aptiekas farmaceits. Literatūrā aprakstīts, ka viens no melno ķime-

ņu tējas (arī eļļas) pozitīvajiem efektiem ir aknu darbības uzlabošana, žults sekrēcijas veicināšana un žultsakmeņu šķīdināšana. Risks pastāv, ka pastiprinātas žults sekrēcijas gadījumā žultsakmeņi iesprūst žultsvados, izraisot sāpes. Tā kā katrs esam atšķirīgi, tad nav 100% garantijas, ka, dzerot melnās ķimenes tēju, netiks izraisīta žultsakmeņu lēkme. Taču vairumā gadījumu ir jābūt pozitīvam efektam.

Savukārt ārsts homeopāts Pāvils Naumovs skaidro, ka melnā ķimene plaši tiek izmantota fitoterapijā.

Žultsakmeņu slimībai biežāk lieto melnās ķimenes eļļu.

Ārstējot žultsakmeņus, ļoti uzmanīgi jālieto jebkādas preparātas, kam piemīt žultsdrošinošais efekts, īpaši ja žultsakmeņu izmērs sakrīt ar kopējo žults vada diametru. Lai to uzzinātu, jāapmeklē ārsts radiologs, kas ar USG metodi visu precīzēs. Ārstēšanas procesā var pievienot arī homeopātiju, kas palīdzēs triju līdz četrus mēnešu laikā izšķīdināt žultsakmeņus.

Sagatavots pēc www.medicine.lv materiāliem

DAUGAVPILS

Aizgājušie ir kopā ar mums, kamēr viņus atceras

Daugavpili ir daudz vietu, kas saistītas ar ebreju vēsturi, un, diemžēl, tās gandrīz visas atgādina par kara laikā notikušajām traģedijām. 6. septembrī pilsētā tika atklāts vēl viens nozīmīgs objekts — Daugavpils geto gūstekņiem veltīta piemiņas zīme.

Pie šosejas virzienā no Daugavpils uz Medumiem un Lietuvu kreisajā pusē iepretim Daugavgrīvas cietumam kļavas ēnā tagad atrodas liels akmens piemineklis, uzraksts uz kura liecina — no 1941. gada 15. jūlija līdz 1942. gada 1. maijam šeit atradās Daugavpils geto. Nepilna gada laikā tur aizgāja bojā 14 000 ebreju, izdzīvot izdevās tikai simts cilvēkiem. Pētnieks, grāmatu par ebreju tautas vēsturi Daugavpili un Latgalē autors, ebreju kopienas valdes loceklis un muzeja "Ebreji Daugavpili un Latgalē" vadītājs Josifs Ročko pastāstīja "Latgales Laikam", ka Daugavpils geto izdevies izdzīvot viņa tēvam, kas ebreju genocīda laikā zaudēja visu savu pirmo ģimeni — sievu, divus bērnus un tēvu. Daugavpili palikuši četri eb-

reji, kuru tuviniekiem izdevās izglābties no Daugavpils geto nāves ķētnām, savukārt Latvija palicis tikai viens cilvēks, kas tajā izdzīvoja, bet visā pasaulē tādi ir ne vairāk kā desmit cilvēki.

Josifs Ročko un ebreju kopienas priekšsēdētājs Hanons Šperlings pastāstīja, ka pieminekļa ideja radās jau sen, bet atklāšanu nolēma sarīkot šogad, kad tiek atzīmēta 70. gadskārta kopš Otrā pasaules kara beigām. Turklāt drīz iestāsies ebreju jaunais gads — Raši Ašans. Pirms svētkiem pieņemts atcerēties mirušos, viņiem viņsaulē ir vieglāk, bet viņu dvēseles vēl dzīvo kopā ar mums.

Pieminekļa skici izgatavoja Daugavpils galvenais mākslinieks Juris Pundurs, ebreju kopienas ideju atbalstīja pilsētas dome, SIA "Kvarcīts" bez maksas piegādāja materiālus, — viņiem ebreji ir ļoti pateicīgi. Piemineklis sastāv no divām daļām, viena simbolizē laiku, kad ebreji dzīvoja un bija laimīgi, bet otra — periodu, kad visam pienāca beigas. Uz pieminekļa ikrītā, krievu, latviešu un angļu valodā norādīts Daugavpils geto pastāvēšanas laiks.

Godināt bojāgājušo piemiņu atnāca ebreju kopienas locekļi, na-

● Pieminekli atklāj Hanons Šperlings un Jānis Dukšinskis.

cionālo kultūras centru un biedrību pārstāvji. Kā teica Josifs Ročko, Daugavpili pašlaik dzīvo aptuveni 150 ebreji. Pirms mēneša ebrejiem veltīts iespaidīgs

memoriāls tika atklāts Preiļos pie ieejas ebreju kapos, pastāstīja Josifs Ročko. Tā ir arka ar vārtiem, kas simbolizē ebreju izklūšanu no ēģiptiešu gūsta, bet pie vār-

tiem nokritušie ivrita alfabēta burti simbolizē aizgājušos ebrejus un cerību uz jaunas dzīves atdzimšanu.

"Latgales Laiks"

RĒZEKNE

Valsts asinsdonoru centrs jaunās telpās

10. septembrī Valsts asinsdonoru centrs (VADC) atklāja jaunās Latgales filiāles telpas Rēzeknes slimnīcā, 18. novembra ielā 41, 4. stāvā. Turpmāk VADC Latgales filiāle donorus pieņems trīs dienas nedēļā.

VADC direktore Iveta Ozoliņa: "Latgales filiāles telpas Rēzeknes slimnīcā ir īpaši pielāgotas asins un asins komponentu savākšanas prasībām un tās aprīkotas tā, lai Rēzeknes un tuvākās apkārtnes iedzīvotājiem būtu droši un ērti ziedot asinis. Radot iespēju telpu maiņai, VADC cer piesaistīt jaunus asins donorus Latgales reģionā un uzlabot darba apstākļus VADC Latgales filiāles darbiniekiem."

VADC Latgales filiālē, kas pieņem gan savās telpās Rēzeknē, gan regulāri dodas izbraukumos pie donoriem Latgalē un Vidzemē, 2014. gadā kopā asinis ziedot bija atnākuši 4684 cilvēki, no

tiem — 2208 vīrieši un 2477 sievietes, kopā ziedojot 7744 devas jeb apmēram 3484 litrus asiņu, kas ir aptuveni 15 procenti no visām Latvijā saziņotajām asinīm.

VADC Latgales filiāles vadītājs Sergejs Šimovs: "Līdz ar darbu uzsākšanu jaunajās telpās esam pagarinājuši donoru pieņemšanas laiku, un turpmāk donorus uz asins ziedošanu gaidīsim trīs dienas nedēļā: pirmdienās, trešdienās un piektdienās. Jau esam saņēmuši atzinīgus vārdus no donoriem un ticam, ka jaunās, estētiski pievilcīgās telpas mudinās donorus asinis ziedot regulāri!"

Latgales filiāles atklāšanā piedalījās LR Veselības ministrijas Veselības aprūpes departamenta direktors Ēriks Miķītis, Valsts asinsdonoru centra direktore Iveta Ozoliņa, VADC Latgales filiāles vadītājs Sergejs Šimovs, kā arī Rēzeknes pilsētas domes priekšsēdētājs Aleksandrs Bartaševičs.

VADC Latgales filiāles pārcelšanās uz jaunām telpām SIA "Rēzeknes slimnīca" notiek, pateicoties Eiropas Savienības struktūrfondu un Rēzeknes pilsētas domes atbalstam.

Lai atzīmētu pārcelšanos uz jaunajām telpām, VADC Latgales filiāle no 14. līdz 18. septembrim rīko Donoru nedēļu un aicina ikvienu atsaukties aicinājumam ziedot asinis. Gaidīti tiek gan tādi asins donori, kas asinis ziedojuši jau iepriekš, gan īpaši tādi, kas to nolems darīt pirmo reizi. Rēzeknē asinis var ziedot VADC Latgales filiālē Rēzeknes slimnīcā (18. novembra ielā 41, 4. stāvā), pirmdien, trešdien, piektdien no 8.00 līdz 15.00. Tālrunis uzziņām: 64623704. Pirms došanās ziedot asinis pārliecinieties VADC tīmekļa vietnē, vai jūsu asinsgrupas asinis šobrīd ir nepieciešamas.

Ziedojot asinis, nepieciešams uzrādīt personu apliecinošu dokumentu — pasi, ID karti vai

● Veselības ministrijas Veselības aprūpes departamenta direktors Ēriks Miķītis, Rēzeknes pilsētas domes priekšsēdētājs Aleksandrs Bartaševičs un VADC direktore Iveta Ozoliņa griež atklāšanas lenti. (Foto no VADC arhīva)

autovadītāja apliecību. Nepieciešams līdzīgs papīrs arī bankas konta numuru.

Donoru nedēļa notiek VADC kampanjas "Mums ir viena asinsrite" ietvaros, kas tiek īstenota, lai atgādinātu, ka mēs visi esam

saistīti un kādu dienu asinis var vajadzēt jebkuram no mums. Kampanjai izvēlēts ļoti simbolisks vizuālais risinājums — Lielvārdes josta, kurai sāk aprūkties sarkanais pavediens.

Rēzekne.lv

JĒKABPILS

Slimnīca nepiekrīt Veselības inspekcijas slēdzienam un izvirzīs pretenziju

Jēkabpils slimnīcas vadība nepiekrīt Veselības inspekcijas (VI) slēdzienam par slimnīcas medicīnas sodīšanu par pacientes siešanu pie gultas un izvirzīs pretenziju, aģentūrai LETA atzina slimnīcas direktors Ivars Zvidris.

Šādi slimnīca rīkosies gan tādēļ, ka minētais VI slēdziens ir balstīts uz pieņēmumiem, nevis normatīvajiem aktiem, gan arī

tādēļ, ka slimnīcas vadība uzskata, ka medicīna ir rīkojusies atbilstoši konkrētajai situācijai.

Tāpat ārstniecības iestādes vadītāja norādīja, ka prakse piesiet pacientus ar zināmiem traucējumiem pie gultas, lai tie nenodarītu kaitējumu ne sev, ne apkārtējiem, eksistē daudzviet Eiropā un tas, ka šāda rīcība nav reglamentēta normatīvajos aktos, jau ir valsts problēma.

Ārstniecības iestādes vadītājs puda sašutumu arī saistībā ar to,

ka masu saziņas līdzekļos tiek noklusēti, piemēram, trīs cilvēku sabraukuma šoferā vai pedofilu vārdi, taču negatīvā gaismā tiek pasniegts medicīna vārds, kas faktiski neko nav pārkāpis.

Patlaban medicīna, kurai tiek pārņemta kādas pacienta piesiešana pie gultas, turpina strādāt ārstniecības iestādē. "Jā, viņa var apvainoties un aiziet no darba slimnīcā, bet kam no tā būs labāk?" jautā Ivars Zvidris.

Jau vēstīts, ka Jēkabpils slim-

nīcas medicīna, kuru bija plānots sodīt par pacientu siešanu pie gultas, VI tā arī nav ieradies un viņa administratīvā pārkāpuma akts nosūtīts pa pastu.

Pacientu piesiešana pie gultas atklājās šogad pavasarī, kad kādas pacientes radnieki pauda neapmierinātību par 86 gadus vecās sievietes piesiešanu pie gultas, aizbildinoties, ka slimnīcai trūkst līdzekļu medmāsu un palīgu algošanai, kas varētu pie- skatīt slimniekus.

Slimnīcas ārstējošai ārstei — neiroloģei un psihiatrei Mārai Jaundālderei līdz 25. augustam bija jāierodas Veselības inspekcijā, lai tur viņai noformētu administratīvā pārkāpuma aktu, tomēr medicīna to neizdarīja.

To, kāds ir sods, Veselības inspekcijā neatklāja, ņemot vērā, ka šādu informāciju par ārsti VI nedrīkst sniegt, vien norādīja, ka tas, "cik tā naudas summa ir liela," jājautā pašai ārstei.

"Jaunais Vestnesis"

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldē reģistrētie notikumi

Ceļu satiksmes negadījumos braucēji un gājēji gūst traumas

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja preventīvas nodaļas inspektore Anastasija Laizāne informē, ka Preiļu novadā, Daugavpilī un Krāslavas novadā notikušas avārijas, kuru rezultātā cilvēki guvuši dažāda smaguma traumas.

✓ 7. septembrī **Preiļu novadā** uz ceļa Preiļi — Līvāni notika divu VW automašīnu sadursme. Negadījums notika ceļa pagriezienā, kad automašīnu VW, kuru vadīja 1969. gadā dzimis sieviete, sanesa un tā sadūrās ar preti braucošo VW, ko vadīja 1988. gadā dzimis sieviete. Pēc

negadījuma apstākļiem un transportlīdzekļu apskates var secināt, ka avārijas iemesls varētu būt nepareizi izvēlēts ātrums ceļa pagriezienā uz slapja asfalta, kā arī gandrīz pilnīgi nodilušas automašīnas riepas. A.Laizāne uzsvēra, ka tas ir uzskatāms piemērs, kādas var būt līdzekļu ekonomijas sekas, jo abu automašīnu vadītājas nogādātas slimnīcā ar dažādām traumām.

✓ 7. septembrī Daugavpilī ielu krustojumā 1983. gadā dzimis vīrietis, braucot ar automašīnu Volvo, uzbrauca 1940. gadā dzimušai sievietei, kura guva sasitumu.

✓ 8. septembra rītā Daugavpilī ielu krustojumā 1954. gadā dzimis automašīnas Volvo vadītājs, veicot kreiso pagriezienu, nepalaista preti braucošo mopēdistu, kādu 2000. gadā dzimušu pusaudzi, kurš negadījumā guva dažādas traumas.

✓ 8. septembrī Krāslavas novada Indrā ap pulksten 16.20 kāds 1947. gadā dzimis mopēdistis, novēršot uzmanību no ceļa, iebrauca stabā un guva traumas. Neuzmanīgais braucējs tika nogādāts slimnīcā.

✓ 9. septembrī ap pulksten 12.40 Daugavpilī ielu krustojumā 1974. gadā dzimis automašīnas Peugeot vadītājs nepalaida pa galveno ceļu braucošo automašīnu VW. Sadursmes rezultātā 1993. gadā dzimušajai VW vadītājai turpat uz vietas tika sniegta medicīniskā palīdzība.

✓ Pusstundu vēlāk Daugavpilī notika vēl viens negadījums, kurā cieta jauna sieviete. Ap pulksten 13.10 kāds 1988. gadā dzimis vīrietis ar automašīnu Renault uzbrauca 1985. gadā dzimušai sievietei, kura guva galvas traumu un tika nogādāta slimnīcā. Policija noskaidro notikušā apstāk-

ļus, tostarp arī to, vai negadījums noticis uz gājēju pārejas.

Lai nemaksātu sodu, gribēja piekukuļot policistu

7. septembrī Daugavpilī kāds 1979. gadā dzimis vīrietis, vadot automašīnu Opel, pārsniedza atļauto braukšanas ātrumu, par ko viņu apturēja ceļu policijas darbinieki. Apturētais autovadītājs nevēlējās, lai viņu administratīvi sodītu par pārkāpumu, tāpēc piedāvāja policistiem naudu — 10 eiro kukuli.

Par šo rīcību pret vīrieti tika uzsākts kriminālprocess, viņam draud krimināl-atbildība.

ELEKTRONISKĀ UZRAUDZĪBA — nevis brīvprātība, bet godīgas dzīves iespēja

Sagatavošanās elektroniskās uzraudzības ieviešanai aizsākās jau 2013. gadā ar Norvēģijas valdības finansiālu atbalstu. Šajā laika posmā izstrādāti un pieņemti vairāki grozījumi likumos un citos normatīvajos aktos, notika plaša sagatavošanās darbs Valsts probācijas dienestā, pārņemot ārvalstu pieredzi, teorētiski un praktiski apmācot iesaistītos darbiniekus, kā arī sagādājot nepieciešamo tehnisko aprīkojumu. Par elektronisko uzraudzību un vai tāda tiks ieviesta arī pie mums, stāsta Valsts probācijas dienesta Preiļu teritoriālās struktūrvienības vadītāja Elita Jaudzema.

Līdz šī gada 4. septembrim cietumos saņemti 79 iesniegumi no ieslodzītajiem par nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu, piemērojot elektronisko uzraudzību. Septembrī nozīmētas 20 sēdes, lai lemtu šo jautājumu, bet pieci ieslodzītie uz šo brīdi jau atbrīvoti un viņiem uzlikta elektroniskās uzraudzības ierīces. Elektroniskajai uzraudzībai ir pieteicies arī viens ieslodzītais, kurš atbrīvošanās gadījumā dzīvos Līvānos, tas ir, Valsts probācijas dienesta Preiļu teritoriālās struktūrvienības apkalpojamajā teritorijā. Pirmie pieci elektroniskās uzraudzības klienti sodu izcieš par narkotiku glabāšanu un mantiska rakstura noziegumiem, taču elektronisko uzraudzību var piemērot notiesātajiem arī par cita rakstura noziegumiem.

Kas tad isti ir — elektroniskā uzraudzība?

Tas nav brīnumlīdzeklis, bet tikai tehnisks palīgs notiesāto resocializācijas procesā. Tā ir papildus iespēja notiesātajiem, kuri gatavi likumpaklausīgai dzīvei. Nav arī runas par ieslodzīto masveida atbrīvošanu no cietumiem. Tiek plānots, ka Latvijā vienlaicīgi varētu elektroniski uzraudzīt līdz 200 notiesāto. Šāda uzraudzība ir apmēram sešas reizes lētāka par ieslodzītā uzturēšanu cietumā.

Process sākas ar notiesātā iesniegumu cietuma administrācijai. Elektroniskās uzraudzības noteikšanu varēs ierosināt:

✓ ja notiesātais būs izcietis ne mazāk kā vienu trešdaļu no brīvības atņemšanas soda par mazāk smagu noziegumu vai noziegumu izdarījis pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas;

✓ pusi no noteiktā soda, ja tas piespriests par smagu noziegumu, kā arī, ja notiesātais ir persona, kura agrāk bijusi notiesāta par tišu noziedzīgu nodarījumu, un sodāmība par to nav noņemta vai dzēsta;

✓ divas trešdaļas no noteiktā soda, ja tas piespriests par sevišķi smagu noziegumu, kā arī, ja notiesātais ir persona, kura agrāk bijusi nosacīti pirms termiņa atbrīvota no soda un no jauna izdarījusi tišu noziegumu neizciestās soda daļas laikā;

✓ divdesmit četrus gadus no brīvības atņemšanas soda, ja notiesātais ir persona, kurai piespriests mūža ieslodzījums.

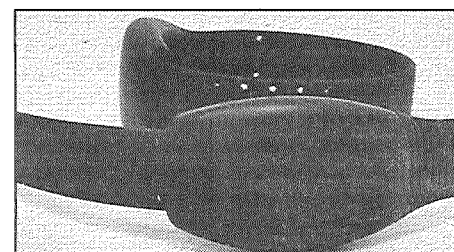
Elektroniskā uzraudzība var tikt noteik-

ta uz laiku līdz vienam gadam. Pretendentem uz elektronisko uzraudzību jāatbilst likumā noteiktajiem stingriem kritērijiem, galvenais elektroniskās uzraudzības priekšnosacījums būs brīvprātība.

Pēc tam, kad notiesātā iesniegums izskatīts, ar viņu tiek Valsts probācijas dienesta darbinieks, apseko viņa izvēlēto dzīves vietu, izvērtējot tās atbilstību elektroniskās uzraudzības tehniskajām iespējām. Izvērtējot veselu virkni kritēriju, probācijas dienesta amatpersona sniedz atzinumu par elektroniskās uzraudzības iespējamību. Pēc tam seko tiesas lēmums un probācijas dienesta darbinieks uzsāk elektroniskās uzraudzības realizēšanu.

Kāds ir elektroniskās uzraudzības princips?

Nosacīti pirms termiņa no cietuma atbrīvotajam uz kājas tiks uzlikts speciāls raidītājs, kas uzraugiem norādīs viņa atrašanās vietu. Tiklīdz noziedznieks nerīkojas saskaņā ar viņam noteikto individuālo grafiku, uzraugs saņems signālu, informācija tiek nodota probācijas dienesta attiecīgās struktūrvienības amatpersonai, kuras pienākums ir pārbaudīt šo informāciju. Lai nodrošinātu elektronisko uzraudzību, noziedznieka dzīves vietā jābūt konkrētām tehniskajām iespējām — elektrībai un mobilo sakaru tīkla pārklājumam. Tuviniekiem, kuri dzīvo kopā ar notiesāto, arī ir jānodrošina savs piekrišana, lai notiesātā dzīves vietā tiktu uzstādītas elektroniskās uzraudzības ierīces. Pašam

● Elektroniskā aprobe nav brīvprātīga, bet iespēja atgriezties sabiedrībā kā likumpaklausīgam pilsonim.

notiesātajam ir jābūt gatavam dzīvot likumpaklausīgi, ievērot konkrētus kontroles nosacījumus un arī realizēt probācijas dienesta darbinieku noteiktos pasākumus, lai uzlabotu savas dzīves kvalitāti un turpmāk neizdarītu noziegumus.

Ne vienmēr elektroniskās uzraudzības process un gala rezultāts būs pozitīvs. Aproces nēsātājam visā diennaktī laikā tiesas noteiktajā periodā jāatrodas dzīves vietā, izņemot laiku, kad grafikā noteikti speciālistu apmeklējumi saistībā ar uzraudzību, plānotās iepirkšanās veikalos, darbs vai darba meklējumi. Ja šis individuāli noteiktais grafiks tiks ļaunprātīgi pārkāpts, probācijas klientam uz visu tiesas noteikto atbrīvošanas termiņu nāksies atgriezties cietumā.

Probācijas darbinieku galvenais uzdevums ir likumpārkāpumu skaita samazināšana, pasākumu veikšana, lai noziegumu izdarījušais cilvēks atgrieztos sabiedrībā kā pilnvērtīgs tās loceklis, un elektroniskā uzraudzība būs viens no līdzekļiem šī mērķa sasniegšanai.

Sagatavoja L. Kirillova

Nozīmēto tiesas sēžu saraksts Preiļu rajona tiesā no 16. līdz 22. septembrim

Procesa veids	Tiesas sēdes laiks	Prasītājs	Atbildētājs	Būtība	Tiesas sēdes veids	Tiesnesis
Rakstveida	16. septembris	AS Norvik bank	Olga Stasiuka	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Beitāne
Mutvārdu	16. septembris	SIA "A Aptieka"	SIA "Preiļu pilādži"	parāda piedziņa	Atklāta	I.Stivriņa
Mutvārdu	16. septembris	Dricānu pagasta zemnieku saimniecība "Miglas"	Aija Pumpure, Julijana Vilcāne	rokasnaudas un zaudējumu piedziņa	Atklāta	I.Stivriņa
Mutvārdu	16. septembris		Vjačeslavs Stepanovs	KL 175.p.3.d.	Atklāta	A.Stikāne
Rakstveida	17. septembris	AS Norvik bank	Anatolijs Kuzmins	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Beitāne
Rakstveida	17. septembris	Nodarbinātības valsts aģentūra	Dmitrijs Greiškāns	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Stivriņa
Rakstveida	17. septembris	AS Norvik bank	Viktor Gutorov	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Beitāne
Rakstveida	17. septembris	SIA "Atrais kredīts"	Fjodors Dronovs	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Beitāne
Rakstveida	17. septembris	SIA "Julianus Inkaso"	Sergejs Černiševs	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Beitāne
Mutvārdu	17. septembris		Viktors Prokofjevs, Juris Sproģis	KL 253.p.2.d., KL 233.p.2.d., KL 253.p.1.d., KL 233.p.2.d.	Atklāta	I.Stivriņa
Mutvārdu	17. septembris		Ilmārs Parādnieks	APK 149-15.p.4.d.	Atklāta	A.Stikāne
Mutvārdu	18. septembris	SIA "Preiļu saimnieks"	Tamāra Tumaševiča, Aleksandrs Tumaševičs	sociālā dzīvokļa īres līguma izbeigšana, izlikšana no dzīvokļa, parāda piedziņa	Atklāta	R.Krēsliņa
Mutvārdu	18. septembris		Ivans Jegorovs	KL 126.p.1.d.	Atklāta	A.Stikāne
Mutvārdu	18. septembris		Vladimirs Ryabinin	APK 149-31.p.1.d.	Atklāta	I.Stivriņa
Mutvārdu	21. septembris	Lana Trofimova	Vasilij Trofimovs	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu	Atklāta	I.Stivriņa
Mutvārdu	21. septembris	Pilijas uzņēmums Handlowo-Uslugowa "Danuta Bedkowska"	SIA "Adugs"	zaudējuma piedziņa	Atklāta	I.Beitāne
Mutvārdu	21. septembris		Jurijs Indrins	KL 185.p.1.d.	Atklāta	A.Stikāne
Mutvārdu	21. septembris		Nikolajs Čubrevičs	APK 177.p.	Atklāta	I.Beitāne
Mutvārdu	22. septembris	Preiļu rajona Kruka individuālais uzņēmums	SIA "Runcis"	zaudējuma piedziņa	Atklāta	R.Krēsliņa
Mutvārdu	22. septembris		Jānis Daugavietis	KL 185.p.2.d.	Atklāta	A.Stikāne
Mutvārdu	22. septembris		Viktors Vanags	APK 175.p.	Atklāta	I.Stivriņa
Mutvārdu	22. septembris		Raitis Stupāns	APK 149-15.p.5.d.	Atklāta	I.Beitāne

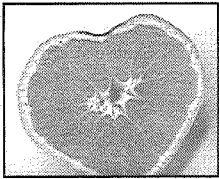
Informācijas avots www.tiesas.lv.
Sagatavoja T.Elste

PASAULĒ**Savdabīga leļļu un rotaļlietu slimnīca Sidneja**

Sidnejas leļļu slimnīca tika atvērta 1913. gadā, un kopš tā laika tajā «ārstējušas» neskaitāmas rotaļlietas – lelles, mikstās mantiņas u.c. Slimnīcas īpašnieks un «galvenais ķirurgs» ir Geofs Čepmens – viņa ģimenē šis arods tiek praktizēts jau trešajā paaudzē. Laikmetā, kad plastmasas lelles ir «pārņēmušas pasauli», visā pasaulē palikušas vien dažas šādas «ārstniecības iestādes». «Apollo» piedāvā ieskatu savdabīgajā rotaļlietu aprūpes namā!

Japānā audzē mandarīnus sirds formā

Lauksaimnieki Japānā savu darbu dara ar nedaudz lielāku mīlestību, proti, viņi audzē mandarīnus sirds formā, raksta

«The Huffingon Post». Mandarīni tiek ievietoti speciāli izgatavotā koka un metāla trijstūrveida konstrukcijā, lai tie iegūtu vēlamu sirds formu. «Sirsnīgo» mandarīnu audzētāji atklāj, ka šī metode darbojas ar 60% efektivitāti. Pagājušogad viņi šādā veidā izaudzējuši 250 sirds formas apelsīnus. Viens nu ir skaidrs – tas ir gana oriģināls un arīdzan veselīgs veids, kā Valentīndienā atzīties kādam savās jūtās!

Austrālijas zinātnieks zem savas ādas ievieto... īstu cilvēka ausi!

Austrālijas universitātes profesors uz audzējis cilvēka ausi uz sava ķermeņa un plāno to savienot ar internetu, vēsta ārvalstu mediji. Cilvēku reakcija par profesora ideju svārstās no apjukuma līdz ziņkārībai, bet neviens īsti neizprot šo divaino «mākslas» veidu. Profesors ideju aizsāka jau 1996. gadā, bet tā paņēma veselu desmitgadi, lai medicīnas darbinieki to padarītu par realitāti. Profesors sameklēja pasaules labākos medicīniskos, lai auss struktūru ievietotu zem savas ādas. Jau pēc pusgada tā apauga ar audiem un asinsvadiem, izveidojot reālu cilvēka ausi. «Ši auss tagad ir daļa no mana ķermeņa, tā ir piestiprināta manai rokai, un tai ir pašai sava asins apgādes sistēma,» medijiem atklājis profesors. Ausi ticis ievietots arī miniatūrs mikrofons, caur kuru iespējams izveidot savienojumu ar bezvadu internetu. «Ši auss nav domāta man, jo divas man jau ir. Tā kalpo kā tālvadības noklausīšanās ierīce citiem cilvēkiem. Ikvienam būs iespēja klausīties koncertu vai sekot līdzī sarunai no vietas, kurā atrodos. Cilvēki ausi varēs arī izsekot ar navigācijas palīdzību,» atklāja profesors.

SLUDINĀJUMI

SIA AIBI iepērk liellopus, jaunlopus, aitas, kazas, zirgus, cūkas.
Labā cena. Samaksa tūlītēja. Svāri.
Tālr. 26142514, 20238990.

SIA „LATVIJAS GAĻA” iepērk liellopus, aitas, jaunlopus, zirgus.
Svāri. Samaksa tūlītēja.
Tālr. 28761515.

SIA Lauku Miesnieks iepērk mājlopus.
Augstas cenas.
Samaksa tūlītēja. Svāri.
Tālr. 20207132.

PĀRDOD

ziemas ķiplokus. Cena 3 eiro/kg. Tālr. 28730875;

lēti vienistabas dzīvokli Līvānu centrā. Tālr. 29150953;

BMW 320 (2000.g izl., 2.0, benzīns, automātiskā ĀK, melnā krāsā, ādas salons, TA līdz 25.12.2015.). T.29492120;

FORD FOCUS (1998. g. izl., ideālā stāvoklī, TA līdz 07.2016.). T.29325308, 64636019;

FORD MONDEO (1,6, TA līdz 10.2015., EUR 200). BMW 320i (2.0i, EUR 200). T.29100070;

mitsubishi space wagon (1996. g. izl., TA līdz 06.2016.), šķūni (7x15, promvešanai), palaišanas dzinēju (T 40). T.26165647;

OPEL VECTRA (2,0 DTI, jubilejas versija, 1999. g. izl., TA līdz 09.2016., viss elektro,

EUR 1600). T.29339392;

RENAULT CLIO (1999. g. izl., benzīns, 1,6, mazs nobraukums, TA līdz 08.2016., labā tehniskā stāvoklī). T.29464608;

VAZ 2104 (1988. g. izl., dzinējs 1,3, universāls, ikgadējais ceļu nodoklis – EUR 35, jauns akumulators, trokšņu slāpētājs, labas riepas). T.29859986;

VAZ 2106 (1996. g. izl., labā tehniskā stāvoklī, baltā krāsā, bez TA, EUR 400 + pārrakstīšana). T.28658818;

VW PASSAT VARIANT (1,9 TDI, 1996. g. izl., labā stāvoklī). T.29354015;

diskus (ar riepiem, lietus, R15, uz 4 bultskrūvēm, AUDI). T.27850081;

diskus (lietus, AUDI R15, MERCEDES R15, VW R14, OPEL R15, MAZDA R14, MITSUBISHI R14, metāla, MERCEDES R16, R15,

PEUGEOT R14). T.29438541.

IEPĒRK METĀLLŪZŅUS.

Augstas cenas.
Strādājam jebkurā laikā.
Tālr. 29198531.

PĒRK

● cirsma (mežs uz celma).
Skujkoku cena 42 eiro/1 m³,
● mežu īpašumā.
Samaksa darījuma dienā.

Tālr. 27804000, e-pasts: and808@inbox.lv.

Aku urbšana

(artēzisko).

Tālr. 29142220.

Kazas gadā, pirms divpadsmit gadiem**2003. gada septembris**

✓ Apritēja pirmais mēnesis, kopš darbojas Rušonas pagasta sociālās aprūpes centrs «Rušona». Par tā atvēršanu parūpējās Rušonas pagasta pašvaldība un sieviešu klubs «Anemone», līdzekļus sagādājot ar projektu starpniecību.

✓ Sarunām ar celulozes rūpnīcas potenciālajiem investoriem izveidotās valdības darba grupas ministri vienojās, ka celulozes rūpnīcas projekta ekonomiskais ieguvums Latvijai nav pietiekams, lai lemtu par īpašu valsts atbalstu šim projektam. Līdz ar to darba grupa, ko vadīja Ainars Šlesers, darbību izbeidz. Lai palielinātu projekta ekonomisko efektu, darba grupa bija lūgusi apsvērt investoram iespēju līdz ar celulozes rūpnīcu būvēt arī papīrfabriku, taču investors no šī priekšlikuma atteicās.

✓ Līvānu novada pensionāru apvienības priekšsēdētāja, Līvānu novada domes deputāte Veneranda Caune sabiedriskās organizācijas «Eiropas kustība Latvija» rīkotajā aptaujā atzīta par Eiropas cilvēku.

✓ Līvānos turpinājās jauna tilta pāri Dubnai būvniecība. Celtniecības darbi risinājās arī topošajā Latgales mākslas un amatniecības centrā.

✓ Notika gatavošanās referendumam par Latvijas stāšanos Eiropas Savienībā, un «Novadnieka» lasītāji aktīvi izteica savu nostāju šajā jautājumā. Savu viedokli puda uzņēmēji, zemnieki, pensionāri, skolu jaunatne un citi. Lielākoties viņi atbalstīja valsts pievienošanos ES, bet bija arī eiroskeptiķi.

✓ Rīgas zoodārzam piederošais Eiropā lielākais ziloni Radža uz pieciem gadiem tika aizdots zoodārzam Nīderlandē. Ziloni aizdeva sakarā ar to, ka Rīgas zoodārzā

esošā zilonu mitne, kas bija celta 1914. gadā, vairs neatbilda zilonu turēšanas pamatprasībām. Sakarā ar to, ka Radža bija «pusmūža vīrs» un spējīgs radīt pēcnācējus, bet zilonu meitenes sliktu turēšanas apstākļu dēļ pie viņa neveda, Radža tika pārcelts uz dzīvi Nīderlandē. Kopā ar Radžu Rīgā uzturējās Bāzeles zoodārzam piederošā zilonmāte Rupa. Arī viņa tika pārvesta uz Nīderlandi, bet uz citu zoodārzu.

Dzīvojot Rīgā, Radža 1990. gadā kļuva par tēvu zilonmeitenei Zuzei, kura sešu gadu vecumā tika uzdāvināta pilsētai Kobe Japānā.

Pagājuši 12 gadi, bet joprojām zilonu mitne Rīgā nav uzcelta, un Radža nav atgriezies. Nīderlandē gan viņam klājas labi, esot plašs hārems, un viņš kļuvis par tēvu daudziem zilonēniem.

✓ Vārkavas un Saunas pagastos domes deputāti sēdēs izskatīja Valsts zemes dienesta Toponimikas laboratorijas vēstuli par apdzīvoto vietu latgalisko nosaukumu ieviešanu. Abos pagastos nolēma, ka šādas izmaiņas nav nepieciešamas, jo iedzīvotājiem tas radītu nevajadzīgu naudas un laika tēriņu dokumentu maiņai. Tika uzsvērts arī tas, ka cilvēki gadu gaitā pieraduši pie apdzīvoto vietu literārajiem nosaukumiem.

✓ Vārkavas vidusskola pielika punktu siltināšanas darbiem. Jau kopš ēkas uzcelšanas 1978. gadā skolēni un pedagogi sūdzējās par vēsām un aukstām telpām. Jaunizveidotā Vārkavas novada dome skolas siltināšanas darbiem lūdza aizdevumu Valsts kasē 100 000 latu apmērā. Kredits jāatdod 20 gadu laikā.

✓ Preiļos notika diskusija «Pēckara kultūras mantojums tagadnes un nākotnes cilvēkiem Preiļu rajonā».

✓ Preiļos, Raiņa bulvāri tika izzāģēti dižkoki.

✓ Latvijā notika referendums par iestāšanos Eiropas Savienībā. 65,2 procenti no tiem, kas piedalījās referendumā, nobalsoja «par», 33,7 procenti – «pret», pārējās zīmes atzītas par nederīgām. Preiļu rajonā «par» nobalsoja 65 procenti. Visaugstākais pozitīvā balsojuma rādītājs – 83 procenti – bija Valmieras rajonā, 82 procenti – Valkas, Limbažu un Kuldīgas rajonos, viszemākais rādītājs – 31 procents – Daugavpils, 43 procenti – Rēzeknē, 48 procenti – Krāslavas un Daugavpils rajonos.

✓ LSP līderis Alfrēds Rubiks paziņoja, ka apstrīdēs referendumu par Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā likumību, iesniedzot pieteikumus Satversmes tiesā. Par nelikumīgu viņš to atzina tās brīdī, ka referendumā nevarēja piedalīties pilsoņi, no kuriem daļa Latvijā dzīvo ārzemēs un auguši. Kāda nozīme, vai referendumā nobalsoja «par» vai «pret», jo pats par sevi tas bija nelikumīgs, pauda A. Rubiks.

✓ Ražas novākšanas darbus kavēja postošas lietavas un stiprais vējš, kas sagāza labību, to pieplacināja zemei. Zemniekiem radās ievērojami zaudējumi. 23. septembra vakarā uznāca spēcīga vētra, kas nodarīja lielus postījumus elektroenerģijas piegādātājiem, Preiļos izgāza lielus kokus, Galēnos pa gaisu aizrāva autobusa pieturas būdiņu, izgāza elektrības stabus. Aculiecinieki bija redzējuši, ka no sakrūtās malkas kaudzes balķi lidojuši kā skaidas,

✓ Unibanka atzīmēja 10 gadu jubileju, Preiļu filiāle bija nodibināta divus gadus vēlāk – 1995. gadā.

Sagatavoja L.Rancāne
Izmantots 2003. gada «Novadnieka» komplekts

DZĪVOSIM SASKAŅĀ AR MĒNESS RITMU

No 16. līdz 20. septembrim **jauns Mēness**. I Mēness fāze. 21. un 22. septembrī **augošs Mēness**. II Mēness fāze. 16. septembrī Mēness atradīsies Svaru zīmē, 17. un 18. un 19. septembrī – Skorpiona zīmē, 20. un 21. septembrī – Strēlnieka zīmē, 22. septembrī – Mežaža zīmē. 16. septembris ir 4. Mēness diena, 17. septembris – 5. Mēness diena, utt.

16. septembris – diena piemērota skaistumkopšanai, ādas tīrīšanai, mitrināšanai, sejas maskām, manikīram. Ķīka laiks 07.30 – 18.40.

17. septembris – piemērota diena pirts un ķermeņa kopšanas procedūrām, masāžai.

18. septembris – piemērota diena pirts un ķermeņa

kopšanas procedūrām, masāžai. Ļaudis vieglāk uzbudināmi, iespējami konflikti.

19. septembris – jāvairās no alkohola lietošanas – šajā dienā tas kaitē vairāk, var radīt problēmas.

20. septembris – īpaši veiksmīga diena tiem, kuri notikumu gaitu labprāt ietekmē pašī.

21. septembris – no plkst. 06.00 līdz 18.00 vēlams atslodze, lietojot tikai ūdeni vai nesaldinātu zāļu tēju, bet 12 stundas pirms un pēc šī laika – liesu, viegli sagremojamu ēdienu.

22. septembris – istā diena matu kopšanai, griešanai – lai tie ātrāk augtu, būtu veselīgāki un frizūra saglabātu formu. Diena piemērota skaistumkopšanai, ādas tīrīšanai, mitrināšanai, sejas maskām, manikīram.

PASMAIDĪSIM!

Esmu tajā vecumā, kad jau varu teikt «es neesmu tajā vecumā».

— Tu man jau esi apņikusi ar saviem stulbajiem jautājumiem.

— Kāpēc?

— Sakiet, lūdzu, jums nav smaržu, kas smaržotu pēc data? — !?

— Gribu kaut kādā veidā piesaistīt vīra uzmanību.

— Kura stunda tev skolā ir vismīļākā?

— Pedējā!

— Sakiet, vai šajā vārtajā desā nav modificēto produktu?

— Ko jūs! Tajā vispār nav nekādu produktu! Tikai ciete, krāsviela un papīrs. Ēdiet droši!

— Moiša, kāpēc jūs vienmēr pārkat ziedus pāra skaitā?

— Ļoti vienkārši. Tu palūdz sešas rozes, pārdevēja uz tevi līdzjutīgi noraugās un piešķir atlaidi. Un ļoti izdevīgi – trīs sievietes, trīs mīļākajai.